

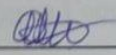
Вінницький національний технічний університет
Факультет менеджменту та інформаційної безпеки
Кафедра економіки промисловості та виробничого менеджменту

БАКАЛАВРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

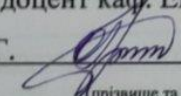
на тему:

Управління фінансовою діяльністю приватного акціонерного товариства
«Барський машинобудівний завод»

Виконав студент 4 курсу, групи МВКД-20 6
спеціальності 073 «Менеджмент»

Швець Д. С.

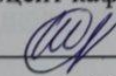
Керівник: к.т.н., доцент каф. ЕПВМ

Ратушняк О. Г.

(прізвище та ініціали)

« 05 » 06 2024 р.

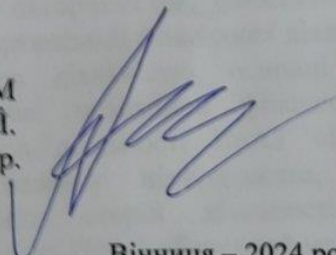
Рецензент: к.е.н., доц., доцент кафедри ФІМ

Ткачук Л. М.

(прізвище та ініціали)

« 07 » 06 2024 р.

Допущено до захисту
Завідувач кафедри ЕПВМ
к. е. н., проф. Лесько О. Й.
« 10 » 06 2024 р.

Вінниця – 2024 року

Вінницький національний технічний університет
 Факультет менеджменту та інформаційної безпеки
 Кафедра економіки підприємства та виробничого менеджменту
 Рівень вищої освіти І-й (бакалаврський)
 Галузь знань - 07 Управління і адміністрування
 Спеціальність 073 – Менеджмент
 Освітньо-професійна програма - Менеджмент виробничої та комерційної

діяльності

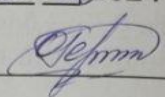
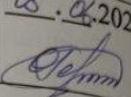
ЗАТВЕРДЖУЮ
 Завідувач кафедри ЕПВМ,
 к.е.н., професор
 О.Й. Лесько
 “20” 02 2024 року

ЗАВДАННЯ НА БАКАЛАВРСЬКУ КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ Швецю Дмитрію Серійовичу

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Управління фінансовою діяльністю приватного акціонерного товариства «Барський машинобудівний завод»
 керівник роботи к. т. н., доцент кафедри ЕПВМ Ратушняк Ольга Георгіївна,
 (прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)
 затверджені наказом вищого навчального закладу від “11” 03 2024 року №80
2. Строк подання студентом роботи до 07.06 2024 р.
3. Вихідні дані до роботи спеціальна економічна література, монографії, посібники, методична література, статистична звітність та статистичні щорічники, фінансова звітність ПрАТ «Барський машинобудівний завод» та ін. джерела.
4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) дослідити теоретико-методичні підходи до управління фінансовою діяльністю підприємства, проаналізувати та оцінити фінансову діяльність ПрАТ «Барський машинобудівний завод», розробити рекомендації щодо покращення управління фінансовою діяльністю на підприємстві.
5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)
 Основні завдання фінансової діяльності підприємства, механізм управління фінансовою діяльністю підприємства, елементи управління фінансовою діяльністю підприємства, методи організації фінансової діяльності, функції й економічні методи управління фінансовою діяльністю, основні функції управління фінансовою діяльністю підприємства, показники фінансового стану, динаміка основних економічних показників діяльності ПрАТ «Барський машинобудівний завод», основні показники балансу підприємства, показники, які характеризують рентабельність окремих сторін діяльності підприємства, показники, які характеризують ліквідність ПрАТ «Барський машинобудівний завод», організаційна структура ПрАТ «Барський машинобудівний завод», SWOT-аналіз ПрАТ «Барський машинобудівний завод».

6. Консультанти розділів роботи

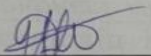
Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Спеціальний	к.т.н, доцент кафедри ЕПВМ Ратушняк О. Г.	20. 04. 2024 	28. 04. 2024

7. Дата видачі завдання 20. 04. 2024 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

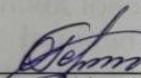
№ з/п	Назва етапів бакалаврської кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Формування та затвердження теми бакалаврської кваліфікаційної роботи (БКР)	березень 2024 р.	
2.	Виконання спеціальної частини БКР Перший рубіжний контроль БКР (1-й розділ БКР)	березень-квітень 2024 р.	
3.	Виконання спеціальної частини БКР Другий рубіжний контроль БКР (2-й розділ БКР)	травень 2024 р.	
4.	Виконання спеціальної частини БКР Третій рубіжний контроль БКР (3-й розділ БКР)	Травень-червень 2024 р.	
5.	Рецензування БКР	Червень 2024 р.	
6.	Захист БКР	червень 2024 р. за графіком кафедри	

Студент

(підпис)

Швець Д. С.

Керівник роботи

(підпис)
Ратушняк О. Г.
п.і. б.

АНОТАЦІЯ

Бакалаврська кваліфікаційна робота присвячена управлінню фінансовою діяльністю ПрАТ «Барський машинобудівний завод». У роботі розкрито теоретико-методичні підходи до визначення сутності фінансової діяльності підприємства. Розглянуто теоретичні аспекти управління фінансовою діяльністю та методи її організації. Наведено методичні підходи оцінки фінансової діяльності підприємства.

Наведена загальна характеристика ПрАТ «Барський машинобудівний завод», проведена оцінка основних фінансових показників діяльності підприємства. Проаналізовано управління фінансовою діяльністю на ПрАТ «Барський машинобудівний завод» та розглянута загальна система управління.

Було проведено SWOT-аналіз досліджуваного підприємства, на основі якого обрано стратегію зростання та розроблено пропозиції і рекомендації для поліпшення управління фінансовою діяльністю на ПрАТ «Барський машинобудівний завод».

Ключові слова: фінансова діяльність, ліквідність, рентабельність, фінансова стійкість, платоспроможність.

ABSTRACT

The bachelor's qualification work is devoted to the management of financial activities of PJSC "Bar Machine-Building Plant". Theoretical and methodological approaches to determining the essence of the financial activity of the enterprise are disclosed in the work. Theoretical aspects of financial management and methods of its organization are considered. Methodical approaches to assessing the company's financial activity are presented.

The general characteristics of PrJSC "Barsky Machine-Building Plant" are given, and the main financial indicators of the enterprise's activity have been assessed. The management of financial activities at PrJSC "Barsky Machine Building Plant" was analyzed and the general management system was considered.

A SWOT analysis of the investigated enterprise was carried out, on the basis of which a growth strategy was chosen and proposals and recommendations were developed to improve the management of financial activities at PrJSC "Barsky Machine-Building Plant".

Keywords: financial activity, liquidity, profitability, financial stability, solvency.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА.....	7
1.1 Теоретичні підходи до визначення сутності фінансової діяльності підприємства.....	7
1.2 Теоретичні аспекти управління фінансовою діяльністю та методи її організації.....	13
1.3 Методичні підходи оцінки фінансової діяльності підприємства.....	21
1.4 Висновки до 1 розділу.....	32
2 АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ПРАТ "БАРСЬКИЙ МАШИНОБУДІВНИЙ ЗАВОД".....	33
2.1 Загальна організаційно-економічна характеристика ПрАТ "Барський машинобудівний завод".....	33
2.2 Аналіз фінансового стану на ПрАТ "Барський машинобудівний завод".....	42
2.3 Аналіз системи управління на ПрАТ "Барський машинобудівний завод".....	51
2.4 Висновки до 2 розділу	54
3 РЕКОМЕНДАЦІЇ ТА ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ПОКРАЩЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ НА ПРАТ «БАРСЬКИЙ МАШИНОБУДІВНИЙ ЗАВОД».....	55
3.1 Розробка та обґрунтування базової стратегії розвитку ПрАТ «Барський машинобудівний завод».....	55
3.2 Макетування організаційної структури управління підприємством	57
3.3 Рекомендації та пропозиції щодо покращення управління фінансовою діяльністю ПрАТ «Барський машинобудівний завод»	59
3.4 Висновки до 3 розділу	65
ВИСНОВКИ.....	67
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	70
Додаток А (обов'язковий) Протокол перевірки навчальної (кваліфікаційної) роботи.....	74

Додаток Б (довідниковий) Фінансова звітність підприємства.....	75
ДОТАКОК Г (додатковий). Ілюстративний матеріал.....	78

ВСТУП

В сучасних умовах господарювання, особливо за умов фінансової кризи та соціально-політичної нестабільності, підприємства стикаються зі складним завданням забезпечення сталого та ефективного функціонування. Негативний вплив на діяльність підприємств чинять не лише фактори зовнішнього середовища, але й відсутність ефективного механізму управління фінансовою діяльністю та підтримання належного рівня фінансової стійкості, які дозволили б протистояти постійним змінам в умовах господарювання. Визначення ключових складових механізму управління фінансовою діяльністю підприємства є однією з найважливіших та актуальних проблем сьогодення, оскільки недостатнє управління фінансовою діяльністю може призвести до неплатоспроможності підприємства, руйнування його стратегічного потенціалу та загрози фінансовій безпеці. Аналіз фінансової діяльності підприємства дозволяє оцінити здатність підприємства адаптуватися до умов зовнішнього середовища та визначити ступінь його незалежності від зовнішніх джерел фінансування.

Питаннями управління фінансової діяльності займалися такі науковці, як: М. І. Адаменка, В. В. Бочарова, С. Б. Довбні, Ю. В. Ковтуненка, Л. А. Лахтіонова, Н. А. Марусняк, Г. В. Савицька та інші однак залишається ще багато проблемних питань які визначають актуальність дослідження і потребують подальшого вдосконалення.

Метою бакалаврської кваліфікаційної роботи є дослідження та аналіз фінансової діяльності підприємства для виявлення проблемних аспектів та розробки рекомендацій щодо підвищення ефективності фінансового управління і забезпечення стабільності та конкурентоспроможності заводу в умовах сучасного економічного середовища.

Для вирішення поставленої мети необхідно вирішити наступні *завдання*:

- дослідити теоретичні підходи до визначення сутності фінансової діяльності підприємства;
- розкрити теоретичні аспекти управління фінансовою діяльністю та методи її організації;
- навести методичні підходи оцінки фінансової діяльності підприємства;

- навести загальну організаційно-економічну характеристику ПрАТ «Барський машинобудівний завод»;
- проаналізувати основні економічні і фінансові показники діяльності ПрАТ «Барський машинобудівний завод» за 2020-2022 роки;
- проаналізувати фінансову діяльність ПрАТ «Барський машинобудівний завод»;
- оцінити системи управління на ПрАТ «Барський машинобудівний завод»;
- розробити та обґрунтувати базову стратегію розвитку ПрАТ «Барський машинобудівний завод»;
- здійснити макетування організаційної структури управління підприємством;
- розробити рекомендації з удосконалення фінансовою діяльністю ПрАТ «Барський машинобудівний завод».

Об'єктом дослідження є управління фінансовою діяльністю підприємства

Предметом дослідження є методи, інструменти та процеси управління фінансовою діяльністю ПрАТ «Барський машинобудівний завод», включаючи планування, аналіз, контроль фінансових потоків, а також механізми забезпечення фінансової стійкості та ефективності підприємства.

У роботі було застосовано такі наукові методи: для дослідження економічних явищ і процесів використовувалися методи системного аналізу і синтезу; для встановлення взаємозв'язків між теоретичними узагальненнями та зробленими висновками – абстрактно-логічний метод; для ілюстрації висновків – табличний і графічний методи; для визначення показників, що характеризують ефективність діяльності підприємства, застосовувалися методи порівняння та узагальнення. Крім того, у роботі використовувалися методи економічного та монографічного аналізу й інші.

Інформаційною базою для виконання бакалаврської роботи є навчальні підручники та посібники, монографії та статті в наукових журналах, матеріали наукових конференцій, бухгалтерська звітність ПрАТ «Барський машинобудівний завод», а також інформаційні ресурси Інтернету.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що розроблені пропозиції та рекомендації можуть бути використані іншими вітчизняними підприємствами.

Апробація результатів. За результатами виконаної роботи підготовлені тези доповіді на Міжнародну науково-практичну інтернет-конференцію Молодь в науці: дослідження, проблеми, перспективи (МН-2024) [1].

Пояснювальна записка бакалаврська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаної літератури, який налічує 33 джерела, та два додатки. Текст пояснювальної записки викладений на 81 сторінці, в 18 таблицях та на 11 рисунках. Бакалаврська кваліфікаційної робота виконана відповідно до рекомендацій методичних вказівок кафедри ЕПВМ [2].

1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Теоретичні підходи до визначення сутності фінансової діяльності підприємства

В Україні діють тисячі підприємств різних форм власності, які здійснюють свою діяльність згідно з чинним законодавством. Вони працюють на засадах господарської самостійності, матеріальної зацікавленості у результатах господарсько-фінансової діяльності та матеріальної відповідальності за ці результати. Однак, діяльність підприємств не може здійснюватися безконтрольно та без відповідної діагностики, оскільки в роботі можуть виникати різні недоліки, помилки та невикористані резерви, що загалом знижують ефективність виробництва.

Розглянемо підходи до визначення сутності фінансової діяльності. Так, А. М. Поддєрьогін визначає фінансову діяльність підприємства як систему форм і методів, що використовуються для фінансового забезпечення функціонування підприємства та досягнення його цілей. Тобто, це практична фінансова робота, яка забезпечує поточну діяльність підприємства та спрямована на покращення її результатів [3, с. 13].

Поддєрьогін А. М. також зазначає, що фінансова діяльність підприємства спрямована на вирішення таких основних завдань:

- забезпечення фінансування поточної виробничої діяльності;
- пошук резервів для збільшення доходів, прибутку, підвищення рентабельності та платоспроможності;
- виконання фінансових зобов'язань перед партнерами, бюджетом та банками;
- мобілізація фінансових ресурсів у необхідному обсязі для фінансування виробничого і соціального розвитку, а також збільшення власного капіталу;
- контроль за ефективним та цільовим розподілом і використанням фінансових ресурсів.

Г.М. Азаренкова визначає фінансову діяльність як систему форм і методів, що використовуються для фінансового забезпечення функціонування підприємств та досягнення їхніх цілей. Це означає практичну фінансову роботу, яка забезпечує життєдіяльність підприємства та покращення його результатів [4, с. 23].

В.М. Гриньова визначає фінансову активність (діяльність) як застосування ряду технік і процедур, які приватні особи та організації використовують для управління своїми фінансами [5, с. 30].

Згідно з визначенням Г.І. Філіної, фінансова діяльність суб'єкта господарювання – це специфічний вид діяльності персоналу підприємства, що стосується формування та використання фінансових ресурсів [6, с. 24].

О.М. Винник визначає фінансову діяльність як діяльність у сфері господарювання, пов'язану з обігом грошових коштів (фінансів) [7, с. 763]. Кожен суб'єкт господарювання та органи господарського керівництва здійснюють таку діяльність для забезпечення своєї основної діяльності. Це так звана індивідуальна фінансова діяльність, яка має на меті забезпечити платоспроможність суб'єктів господарських правовідносин, включаючи проведення розрахунків, пов'язаних з їхньою діяльністю, покриття витрат на виробництво продукції (робіт, послуг), та отримання прибутку (доходу).

Відповідно до Господарського кодексу України, фінансова діяльність суб'єктів господарювання включає грошове та інше фінансове посередництво, страхування, а також допоміжну діяльність у сфері фінансів і страхування [8].

Отже, ефективна організація фінансової діяльності залежить від своєчасної мобілізації фінансових ресурсів, раціонального розподілу отриманих прибутків у процесі виробничо-господарської діяльності, а також виконання фінансових зобов'язань перед іншими суб'єктами господарювання та державою в цілому.

Основні завдання фінансової діяльності підприємства включають [9]:

- облік фінансових результатів;
- підвищення рентабельності підприємства;
- підвищення платоспроможності підприємства;

- виконання власних зобов'язань;
- забезпечення господарської та виробничої діяльності;
- контроль за цільовим використанням коштів підприємства;
- контроль виробничо-господарської діяльності;
- складання прогнозів на майбутнє;
- організація роботи фінансової служби.

Отже, для розуміння сутності фінансової діяльності та управління нею необхідно обґрунтувати цілі та завдання фінансової діяльності, її сутність, структуру та джерела фінансових ресурсів.

Фінансова діяльність підприємства – це практична робота щодо ресурсного забезпечення реалізації його стратегії та зростання ринкової вартості. Вона забезпечує стабілізацію економічного розвитку підприємства. Непочатенко О.О. виділяє такі основні напрямки фінансової роботи:

- фінансове планування;
- оперативна фінансова робота;
- контрольно-аналітична робота [10, с. 13].

Авторка І.І. Нескородева пропонує дещо інші напрямки фінансової діяльності (рисунок 1.1).

Деякі автори розглядають фінансову діяльність у більш широкому контексті, включаючи державу, її виконавчі органи та суб'єктів господарювання. Інші науковці трактують поняття «фінансова діяльність» більш вузько, застосовуючи його стосовно підприємств та організацій. Вони вбачають сутність фінансової діяльності у забезпеченні підприємства фінансовими ресурсами, що становить основу фінансової роботи. На нашу думку, фінансову діяльність доцільно визначати як систему форм і методів, які використовуються для фінансового забезпечення функціонування підприємств та досягнення ними поставлених цілей. Це означає практичну фінансову роботу, яка забезпечує життєдіяльність підприємства та покращення його результатів.

Рисунок 1.1 – Напрямки фінансової діяльності підприємства

Загальноприйнято вважати, що фінансова діяльність підприємства спрямована на вирішення таких завдань (рис. 1.2).

Покращення управління виробничими ресурсами і запасами передбачає раціональне використання всіх видів матеріальних ресурсів, впровадження енергозберігаючих технологій та регулювання виробничих запасів відповідно до прогресивних норм [12].

Фінансова діяльність підприємства здійснюється за такими основними напрямками:

- фінансове прогнозування та планування;
- аналіз і контроль виробничо-господарської діяльності;
- оперативна і поточна фінансово-економічна робота.

На етапі фінансового прогнозування та планування визначається загальна потреба у фінансових ресурсах для забезпечення нормальної виробничо-господарської діяльності, а також можливість їх отримання.

На цьому етапі складається фінансовий план підприємства, метою якого є визначення необхідних фінансових ресурсів, капіталу та резервів на основі

прогнозування таких фінансових показників, як власні оборотні кошти, амортизаційні відрахування, прибуток та суми податків. Складаються перспективні, поточні та оперативні плани. Поточний фінансовий план представлений у формі балансу доходів та витрат, тоді як оперативний – у формі платіжного календаря.

Рисунок 1.1 – Напрямки фінансової діяльності підприємства

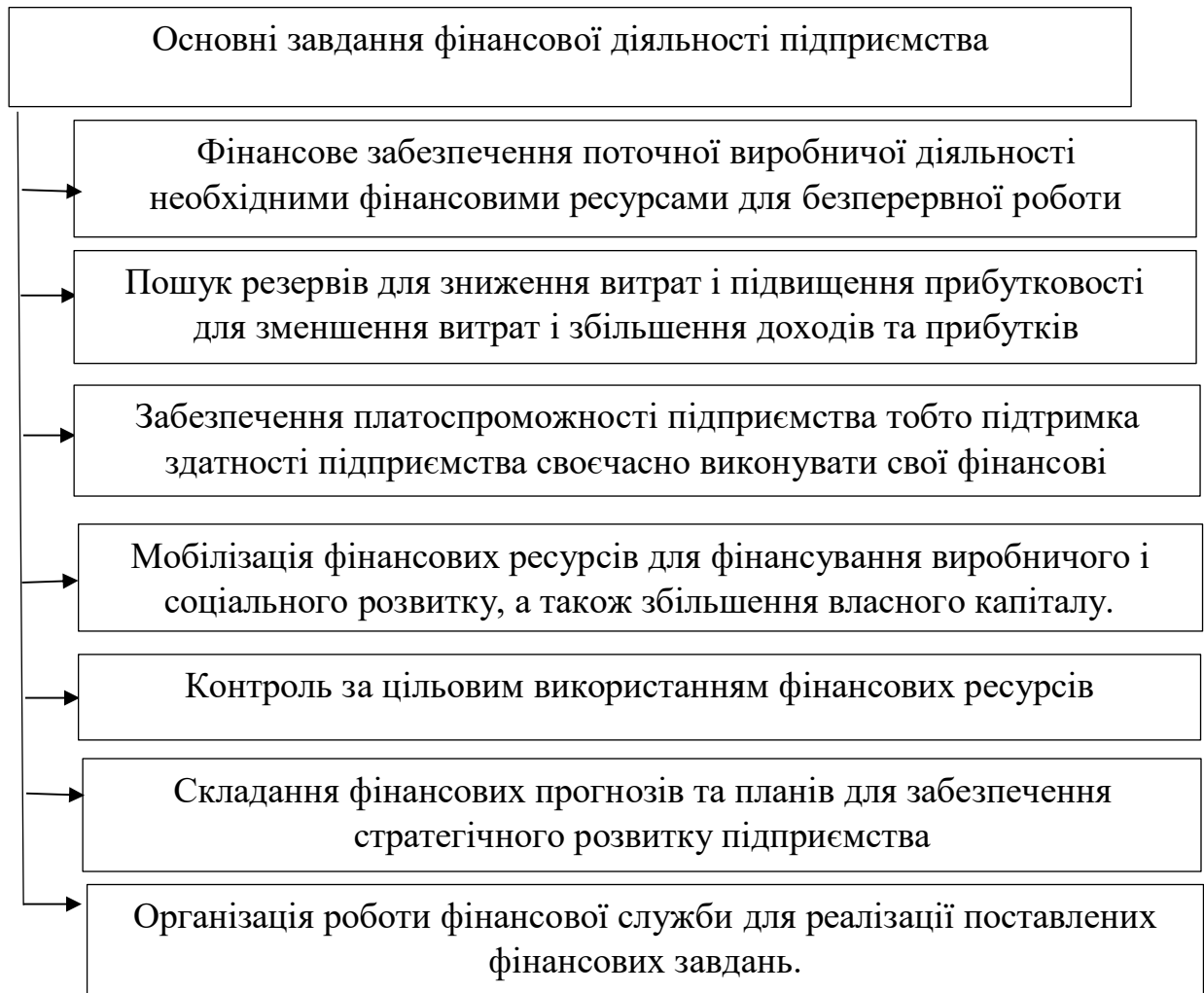

Рисунок 1.2 – Основні завдання фінансової діяльності підприємства

Аналіз та контроль виробничо-господарської діяльності підприємства є процесом діагностики його фінансового стану з метою виявлення недоліків, активації внутрішніх резервів, збільшення доходів та прибутків, зменшення виробничих витрат, підвищення рентабельності та поліпшення фінансово-господарської діяльності в цілому.

Процес аналізу можна розглядати у два блоки:

1. Аналіз фінансових результатів та рентабельності, що включає такі основні напрямки:

- Оцінка рівня і динаміки показників прибутковості.
- Аналіз фінансових результатів від різних видів діяльності, включаючи реалізацію продукції, позареалізаційні операції та фінансові інвестиції.
- Вивчення використання чистого прибутку.
- Аналіз взаємозв'язку між витратами, обсягами виробництва та прибутком.
- Оцінка взаємозв'язку між прибутком, обіговим капіталом та грошовими потоками.

- Врахування впливу інфляції на фінансові результати.
- Факторний аналіз рентабельності показників.

2. Аналіз фінансового стану підприємства, що включає такі напрямки:

- Вивчення складу і динаміки активів.
- Оцінка фінансової стійкості підприємства.
- Аналіз ліквідності балансу.
- Комплексний аналіз та рейтингова оцінка підприємства.

Суть фінансового контролю полягає у вивченні, порівнянні, виявленні та фіксації проблем, що виникають у господарській діяльності, і їх відображенні в обліку, а також вжитті заходів для їх вирішення, усунення порушень та попередження подібних ситуацій у майбутньому. Важливо враховувати, що фінансовий контроль слід розглядати як систему, що включає контролюючі суб'єкти, підконтрольні об'єкти та контрольні дії.

Отже, аналізуючи суть фінансової діяльності та її управління, слід зауважити, що, по-перше, фінансова діяльність виходить за межі самого підприємства і постійно взаємодіє з різними структурами, такими як бюджет, позабюджетні фонди, банки, страхові компанії, інституційні інвестори тощо. По-друге, управління фінансовою діяльністю підпорядковане загальним принципам управління, таким як планування,

стимулювання, координація окремих складових, а також адаптивність та орієнтованість на досягнення конкретних цілей. Це визначає основні принципи ефективного управління фінансовою діяльністю підприємства [9; 13]:

- Інтеграція з загальною системою управління підприємством.
- Комплексний підхід до прийняття управлінських рішень, включаючи забезпечення взаємозв'язку фінансових показників як основних індикаторів ефективності фінансової діяльності.
- Динаміка управлінських рішень для врахування внутрішніх і зовнішніх факторів фінансово-господарської діяльності підприємства.
- Різноманітність підходів до розробки управлінських рішень з метою забезпечення гнучкості, маневреності, раціональності та мінімізації фінансових витрат.
- Повнота і точність обліку, планування та контролю фінансових показників.
- Орієнтація на стратегічні цілі розвитку підприємства.
- Стимулювання та матеріальна відповідальність.
- Економічна ефективність, що передбачає економічно виправдані витрати на створення, підтримку та модернізацію системи управління фінансами.

1.2 Теоретичні аспекти управління фінансовою діяльністю та методи її організації

Управління фінансовою діяльністю підприємства ґрунтується на системі специфічних складових, що регулюють процес розробки та втілення управлінських рішень у сфері фінансів. Ця система визначає механізм управління фінансовою діяльністю підприємства. Оскільки фінансова діяльність орієнтована на організацію фінансових відносин внутрішньо та зовнішньо, пропонується застосовувати комплексний, програмно-цільовий та критеріальний підхід до створення механізму управління фінансовою діяльністю підприємства. Для цього запропоновано формувати структуру цього механізму на різних рівнях регулювання фінансових відносин (рис. 1.3).

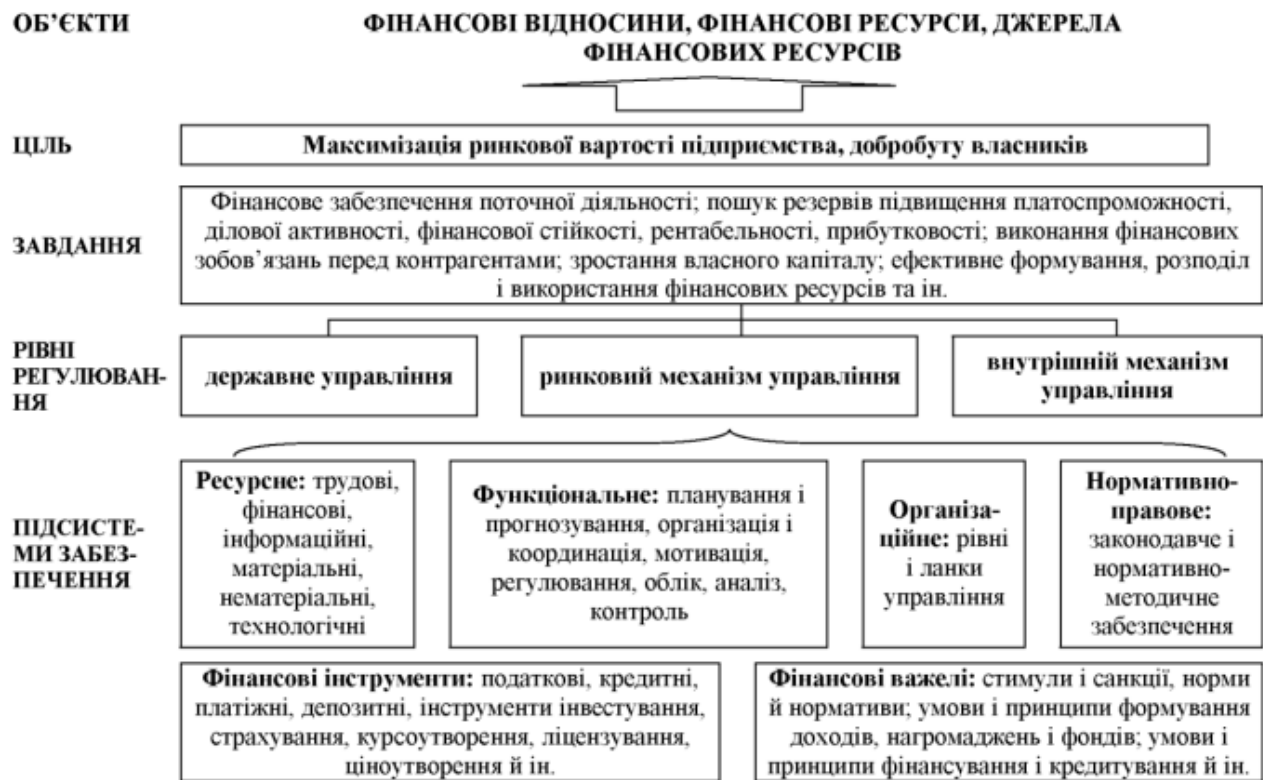

Рисунок 1.3 – Механізм управління фінансовою діяльністю підприємства

Отже, управління фінансовою діяльністю, враховуючи ці принципи, дозволяє забезпечити необхідні ресурси для збільшення темпів росту підприємства, постійного зростання його власного капіталу і підвищення конкурентоспроможності на ринках. Це також сприяє забезпеченню стабільного економічного розвитку в стратегічній перспективі.

Ефективне функціонування підприємства в довгостроковій перспективі, досягнення високих темпів розвитку та підвищення його конкурентоспроможності в умовах ринкового середовища значною мірою залежать від рівня управління його фінансовою діяльністю.

Елементи, які включаються до управління фінансовою діяльністю підприємства, представлені на рисунку 1.4.

Рисунок 1.4 – Елементи управління фінансовою діяльністю підприємства

Управління фінансовою діяльністю підприємства – це спеціалізована діяльність, спрямована на керування фінансово-господарськими процесами у підприємстві.

Управління фінансовою діяльністю підприємства є один з ключових компонентів сучасного управління підприємством [14].

Для кожного підприємства важлива своєчасна та об’єктивна оцінка його фінансового стану, розрахунок ключових фінансових показників.

Логічним продовженням дослідження організації фінансової діяльності суб’єктів господарювання є вивчення методів її організації. Поширеним вважається уявлення про те, що фінансова діяльність установ організовується трьома методами (рис. 1.5).

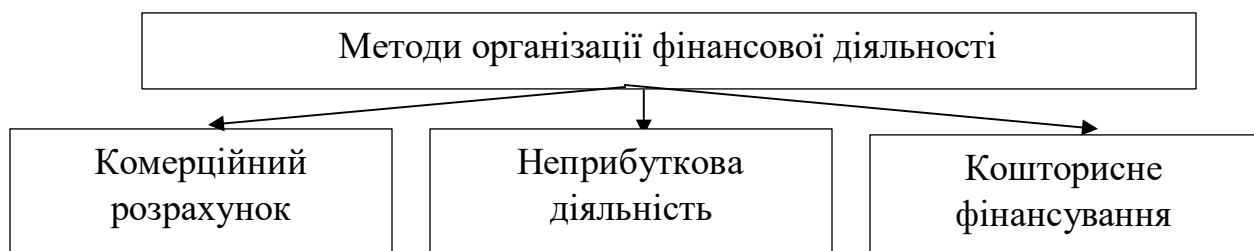

Рисунок 1.5 – Методи організації фінансової діяльності

Найпоширенішим методом фінансової діяльності є комерційний розрахунок. Його особливістю є те, що власні кошти відіграють вирішальну роль у формуванні фінансових ресурсів, що використовуються для покриття більшої частини витрат та являються забезпеченням для отримання кредитів. Фінансування з бюджету або цільових фондів має допоміжний характер, оскільки основним джерелом фінансування для підприємства виступає кредитування. Таким чином, головною метою діяльності таких підприємств є отримання прибутку.

Основою ефективної діяльності підприємств у ринкових умовах є використання комерційного розрахунку. Цей метод є раціональним і високоефективним. Він спонукає підприємство до пошуку ефективних фінансових ресурсів, їх раціонального розміщення, мінімізації витрат і максимізації доходів та прибутку. У ринкових умовах саме цей метод сприяє високоефективному господарюванню.

Ще одним методом є неприбуткова діяльність, суть якої схожа на комерційний розрахунок, але існують певні відмінності. У цьому методі фінансові ресурси часто формуються за рахунок спонсорських та інших надходжень, особливо від засновників.

Метод неприбуткової діяльності відмінний тим, що його головною метою є не отримання прибутку, а задоволення потреб суспільства. Такий підхід дозволяє встановлювати доступні ціни на товари та послуги. Зазвичай цей метод застосовується у сферах соціального обслуговування та муніципального господарства.

Навіть у ринковій економіці метод неприбуткової діяльності має своє місце через існування галузей, де діяльність не спрямована на прибуток, і тому не цікавить підприємців. Також в ньому можуть діяти галузі, які надають послуги чи товари, що мають бути доступними широкому загалу.

Наступним методом є кошторисне фінансування, яке базується на забезпеченні витрат за рахунок зовнішнього фінансування. Цей метод може здійснюватися двома способами, як показано на рисунку 1.6.

Рисунок 1.6 – Напрями кошторисного фінансування

Останнім часом спостерігається тенденція до одночасного застосування методів кошторисного фінансування і комерційного розрахунку у межах одного підприємства. Прикладом такого поєднання є державні вищі навчальні заклади, де деякі студенти отримують освіту за рахунок державних коштів, а інші — на платній основі. Проте ці два напрямки зазвичай чітко розмежовуються.

Метод кошторисного фінансування має свою особливість у тому, що він не стимулює до раціонального й ефективного господарювання. Часто його використовують у сферах, де важко досягти прибутковості, зокрема в установах соціальної сфери, де послуги надаються безоплатно, а фінансування здійснюється за рахунок держави або централізованих фондів.

Важливо зауважити, що немає універсального найбільш ефективного методу організації фінансової діяльності для всіх підприємств. Кожен метод має свої переваги й недоліки, і вибір залежить від індивідуальних особливостей кожного підприємства, таких як галузь діяльності, розмір і т.д.

Одним із завдань управління фінансовою діяльністю є знаходження оптимального співвідношення між короткостроковими і довгостроковими цілями розвитку підприємства та прийняття рішень у рамках фінансового управління. Також важливо визначити пріоритети та знайти компроміси для оптимального поєднання інтересів

різних підрозділів у прийнятті інвестиційних проектів та виборі джерел їх фінансування [14].

Основним аспектом управління фінансовою діяльністю підприємства є прийняття рішень щодо оптимального розподілу фінансових ресурсів між підприємством та його джерелами фінансування, як внутрішніми, так і зовнішніми. Управління потоком фінансових ресурсів, які представлені у формі грошових коштів, є ключовим аспектом у фінансовому управлінні підприємством. Цей потік включає грошові кошти, що надходять в результаті діяльності підприємства, інвестовані або реінвестовані у зовнішнє фінансування та внутрішні блоки обліку і фінансового контролю (рис.1.7).

Рисунок 1.7 - Функції й економічні методи управління фінансовою діяльністю підприємства [14].

Роль фінансової політики в централізованому управлінні підприємством полягає в тому, що вона охоплює всі аспекти його економічної діяльності, включаючи науково-технічний, виробничий, постачання товарно-матеріальних ресурсів, маркетинг і продаж товарів та послуг. Фінансова політика консолідує вплив численних внутрішніх і зовнішніх факторів, представляючи цей вплив у концентрованій формі. Через єдину фінансову політику, що розробляється на вищому рівні управління, визначаються в глобальному масштабі джерела фінансових ресурсів і їх розподіл в межах підприємства [15].

Конкретні форми і методи проведення фінансової політики можуть відрізнятися залежно від окремих підприємств, але існують загальні риси, принципи та інструменти цієї політики. Серед найважливіших можна виділити такі: розподіл та перерозподіл прибутків, фінансування та кредитування діяльності різних підрозділів, визначення структури та характеру внутрішніх фінансових операцій та розрахунків.

Управління фінансовою діяльністю підприємства фокусується на фінансах та їхній діяльності як об'єкті управління. Воно досягає своїх цілей та завдань через виконання певних функцій. Основні функції управління фінансовою діяльністю підприємства представлені у таблиці 1.1 [14-20].

Таблиця 1.1 – Основні функції управління фінансовою діяльністю підприємства

№ п/п	Функції	Характеристика
1	2	3
1	Створення стратегії управління фінансами підприємства	Під час впровадження системи функцій формується набір цілей і ключових показників фінансової діяльності на довгострокову перспективу. Фінансова стратегія підприємства розглядається як необхідний елемент загальної стратегії його економічного розвитку.

Продовження таблиці 1.1

1	2	3
2	Формування організаційних структур, що забезпечують планування і впровадження усіх аспектів фінансової діяльності підприємства	Під час виконання цієї функції управління фінансовою діяльністю необхідно постійно адаптувати ці організаційні структури до змінюючихся умов функціонування підприємства та стратегій фінансової діяльності.
3	Побудова ефективних інформаційних систем, які дозволяють обґрунтовувати альтернативні варіанти управлінських рішень.	У процесі виконання цієї функції необхідно визначити обсяги та зміст управління фінансовою діяльністю, сформувати зовнішні та внутрішні джерела інформації, які відповідають цим вимогам, та організувати постійний моніторинг фінансового стану підприємства та ринкової кон'юнктури.
4	Проведення оцінки різних складових фінансової діяльності підприємства.	Під час виконання цієї функції проводиться швидкий і детальний аналіз окремих фінансових операцій, фінансових результатів роботи філій та відокремлених підрозділів підприємства, а також узагальнених результатів всієї діяльності підприємства як в цілому, так і за окремими напрямками.
5	Проведення стратегічного планування фінансової діяльності підприємства відбувається за головними напрямками.	Виконання цієї функції включає розробку стратегічних планів, а також системи поточних планів і оперативних бюджетів для основних аспектів фінансової діяльності, які охоплюють різні структурні підрозділи та підприємство в цілому.
6	Створення ефективної системи мотивації для здійснення управлінських рішень у сфері фінансової діяльності.	У процесі втілення цієї функції встановлюється система заохочень та санкцій для керівників і менеджерів окремих структурних підрозділів підприємства залежно від досягнення або недосягнення визначених фінансових показників, нормативів та планових цілей.
7	Забезпечення ефективного моніторингу виконання ухвалених управлінських рішень у сфері фінансової діяльності.	реалізація цієї функції пов'язана із створенням системи внутрішнього контролю на підприємстві, розділенням контрольних обов'язків окремих служб і фінансових менеджерів, визначенням системи контрольованих показників і контрольних періодів, оперативним реагуванням на результати здійснюваного контролю

Таким чином, управління фінансовою діяльністю стає ключовою функцією в апараті управління підприємством в умовах сучасної ринкової економіки. Це спеціалізована діяльність, спрямована на керування фінансово-господарським функціонуванням підприємства, яка має важливе значення для його успішної діяльності. Управління фінансовою діяльністю виступає одним із ключових складових сучасної системи управління підприємством.

Хоча провідні вчені провели значні дослідження у цій області, постійна зміна умов фінансування та управління оборотним капіталом свідчить про те, що робота над вирішенням цих проблем є постійним інструментом. Тому подальші дослідження підходів до забезпечення розвитку фінансових ресурсів залишаються невід'ємною частиною цього процесу.

1.3. Методичні підходи оцінки фінансової діяльності підприємства

В умовах ринкових відносин стає все більш важливим своєчасний та якісний аналіз фінансового стану підприємства, оцінка його ліквідності, платоспроможності й фінансової стійкості, а також пошук шляхів підвищення й зміцнення фінансової стабільності.

Фінансовий стан підприємства – це комплексне поняття, що виникає в результаті взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства. Він визначається сукупністю виробничо-господарських факторів і характеризується системою показників, що відображають наявність, розміщення й використання фінансових ресурсів [21-25].

Фінансовий стан залежить від результатів виробничої, комерційної та фінансово-господарської діяльності підприємства. Наприклад, неперервний випуск і реалізація високоякісної продукції, товарів, робіт, послуг сприяє позитивному впливу на фінансовий стан. Зниження собівартості цих продуктів підвищує прибуток підприємства, що також позитивно впливає на його фінансове здоров'я. Однак

непостійність виробничих процесів, погіршення якості продукції, або труднощі з її реалізацією можуть призвести до зменшення надходження коштів на рахунки підприємства та погіршення його платоспроможності.

Фінансова стратегія підприємства має бути націленою на кілька ключових аспектів:

- Забезпечення постійного надходження та ефективного використання фінансових ресурсів.
- Дотримання касової, розрахункової, платіжної, фінансової та кредитної дисципліни.
- Досягнення оптимального балансу між власними та позиченими коштами.
- Забезпечення фінансової стійкості підприємства.

У зв'язку з цим, оцінка фінансового стану підприємства набуває великого значення. Мета такої оцінки полягає в тому, щоб виявити потенційні резерви для підвищення рентабельності виробництва та зміцнення комерційних розрахунків, що є основою стабільної роботи підприємства та виконання його зобов'язань перед різними стейкхолдерами. Оцінка фінансового стану повинна бути систематичною та всебічною, використовуючи різні методи та прийоми аналізу, що дозволить здійснити критичну оцінку фінансових результатів діяльності підприємства як у статичному, так і у динамічному аспектах. Це допоможе виявити проблемні аспекти та розробити ефективні стратегії використання фінансових ресурсів та їх оптимального розподілу.

Аналіз фінансового стану підприємства включає в себе кілька основних завдань [25-27]:

- Дослідження рентабельності та фінансової стійкості підприємства.
- Оцінка ефективності використання його майна та забезпеченості власними оборотними коштами.
- Об'єктивна оцінка динаміки та стану ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості підприємства.
- Оцінка його становища на фінансовому ринку та конкурентоздатності.

➤ Визначення ефективності використання фінансових ресурсів.

Цей аналіз є складовою загального аналізу господарської діяльності підприємства і складається з двох взаємопов'язаних розділів: фінансового і управлінського аналізу. Внутрішні дані, такі як фінансова звітність та дані бухгалтерського і управлінського обліку, є джерелами інформації для внутрішнього аналізу. Зовнішній аналіз орієнтований на публічну фінансову звітність підприємства та має різні об'єкти інтересів та цілей. Внутрішній аналіз може також використовувати оперативні дані та бути доступним лише для внутрішніх учасників підприємства.

Мета зовнішнього фінансового аналізу, який проводять партнери підприємства та контролюючі органи, включає:

1. Аналіз абсолютних показників прибутку.
2. Оцінка рентабельності.
3. Аналіз фінансового стану, стабільності, платоспроможності та ліквідності підприємства.
4. Оцінка ефективності використання позикового капіталу.
5. Економічна діагностика фінансового стану підприємства.

Мета внутрішнього фінансового аналізу, який проводять аналітики підприємства, включає:

1. Аналіз динаміки прибутку й рентабельності та факторів, що на них впливають.
2. Оцінка кредитоспроможності підприємства.
3. Вивчення використання майна і вкладеного капіталу.
4. Аналіз власних фінансових ресурсів, ліквідності та платоспроможності.
5. Оцінка самооплатності підприємства.

Прийоми фінансового аналізу включають [27-30]:

1. Горизонтальний аналіз, що порівнює кожну позицію звітності з попереднім періодом.

2. Вертикальний аналіз, що визначає структуру фінансових показників та їх вплив на кінцевий результат.

3. Трендовий аналіз, що включає порівняння показників за ряд років та прогнозування майбутнього стану.

4. Аналіз коефіцієнтів, який визначає співвідношення між різними показниками для виявлення їх взаємозв'язку.

5. Порівняльний аналіз, що порівнює показники звітності в межах самого підприємства та з конкурентами або середньогалузевими показниками.

6. Факторний аналіз, що визначає вплив окремих факторів на результативність підприємства.

Аналіз фінансового стану підприємства зосереджений на фінансових ресурсах, їх утворенні та використанні. Методи аналізу фінансового стану поділяються на неформалізовані та формалізовані.

Неформалізовані методи базуються на описі аналітичних процедур на логічному рівні. Це включає метод експертних оцінок, сценаріїв, психологічні та порівняльні методи, а також побудову системи показників або аналітичних таблиць. Їхньою особливістю є певний ступінь суб'єктивізму, оскільки вони вимагають великої інтуїції та експертних знань аналітика.

Формалізовані методи базуються на аналітичних залежностях. Це включає методи, такі як ланцюгові підстановки, арифметичні різниці, балансовий, процентні числа, диференціальний, логарифмічний, прості і складні відсотки, дисконтування.

У фінансовому аналізі також застосовуються методи економічної та математичної статистики, такі як середні і відносні величини, групування, графічний та індексний аналіз, а також кореляційний, дисперсний, факторний аналіз та метод головних компонентів.

Методологія та методика фінансового аналізу включає в себе використання різних видів, прийомів і методів для конкретних цілей вивчення фінансового стану підприємства. Фінансовий аналіз виконується за допомогою різних моделей, які дозволяють виявити взаємозв'язки між основними показниками.

Основні моделі включають:

1. Дескриптивні моделі, які базуються на інформації з бухгалтерської звітності, такі як система звітних балансів, фінансова звітність у різних аналітичних розрізах та аналітичні коефіцієнти.

2. Предикативні моделі, що мають прогностичний характер, такі як розрахунки критичного обсягу продажів та прогностичні фінансові звіти.

3. Нормативні моделі, які порівнюють фактичні результати з нормативами, використовуються переважно у внутрішньому фінансовому аналізі.

Для оцінки ефективності управління фінансовою діяльністю підприємства здійснюють аналіз показників фінансового стану таблиця 1.2 [16, 28, 30-33].

Таблиця 1.2 – Показники фінансового стану

№ п/п	Назва показника	Формула для розрахунку
1	2	3
Показники ліквідності		
1	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	$(\text{Грошові кошти} + \text{Короткострокові ЦП}) / \text{Поточні зобов'язання}$
2	Коефіцієнт швидкої ліквідності	$(\text{Оборотні активи} - \text{товарно-матеріальні запаси}) / \text{Поточні зобов'язання}$
3	Коефіцієнт проміжної ліквідності	$(\text{Оборотні активи} - \text{Виробничі запаси} - \text{НВЗ}) / \text{Поточні зобов'язання}$
4	Коефіцієнт покриття	$\text{Оборотні активи} / \text{Поточні зобов'язання}$
5	Величина власного оборотного капіталу	$\text{Оборотні активи} - \text{Поточні зобов'язання}$
6	Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	$(\text{Оборотні активи} - \text{Поточні зобов'язання}) / \text{Поточні зобов'язання}$
7	Коефіцієнт маневреності власного оборотного капіталу	$(\text{Оборотні активи} - \text{Поточні зобов'язання}) / \text{Власний капітал}$
8	Коефіцієнт маневреності грошових коштів	$\text{Грошові кошти} / \text{Власний капітал}$
9	Частка оборотних коштів у активах	$\text{Оборотні активи} / \text{Усього активів}$

Продовження таблиці 1.2

1	2	3
10	Частка запасів в оборотних активах	Запаси / Оборотні активи
11	Частка власних оборотних коштів у покритті запасів	Власні оборотні кошти / Запаси
12	Співвідношення дебіторської кредиторської заборгованості та	Дебіторська заборгованість / Кредиторська заборгованість
Показники ділової активності		
13	Оборотність дебіторської заборгованості	Виручка від реалізації / (Дебіторська заборгованість на початок року + Дебіторська заборгованість на кінець року) / 2
14	Оборотність кредиторської заборгованості	Виручка від реалізації / (Кредиторська заборгованість на початок року + Кредиторська заборгованість на кінець року) / 2
15	Середній період погашення дебіторської заборгованості	365 / Оборотність дебіторської заборгованості
16	Середній період погашення кредиторської заборгованості	365 / Оборотність кредиторської заборгованості
17	Оборотність активів	Виручка від реалізації / (Загальна сума активів на початок року + Загальна сума активів на кінець року) / 2
18	Оборотність постійних активів	Виручка від реалізації / (Вартість постійних активів на початок року + Вартість постійних активів на кінець року) / 2
19	Оборотність чистих активів	Виручка від реалізації / ((Загальна сума активів на початок року + Загальна сума активів на кінець року) – (Поточні зобов'язання на початок року + Поточні зобов'язання на кінець року)) / 2
20	Оборотність товарно – матеріальних запасів (I)	Виручка від реалізації / (Товарно-матеріальні запаси на початок року + Товарно-матеріальні запаси на кінець року) / 2
21	Оборотність товарно – матеріальних запасів (II)	Собівартість реалізованої продукції / (Товарноматеріальні запаси на початок року + Товарноматеріальні запаси на кінець року) / 2
22	Оборотність товарно – матеріальних запасів (III)	(Матеріальні витрати + Інші операційні витрати) / (Товарно-матеріальні запаси на початок року + Товарно-матеріальні запаси на кінець року) / 2

Продовження таблиці 1.2

1	2	3
23	Середній період обороту товарно – матеріальних запасів	365 / Оборотність товарно – матеріальних запасів (II)
24	Тривалість фінансового циклу	(Середній період погашення дебіторської заборгованості + Оборотність товарноматеріальних запасів (II)) – Середній період погашення кредиторської заборгованості
25	Оборотність готової продукції	Виручка від реалізації / (Готова продукція на початок року + Готова продукція на кінець року) / 2
26	Оборотність власного капіталу	Виручка від реалізації / Власний капітал
Показники фінансової стійкості		
27	Коефіцієнт заборгованості	Загальна сума заборгованості / Активи
28	Коефіцієнт фінансової стабільності	Власний капітал / Позикові кошти (короткота довгострокові)
29	Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)	Власний капітал / Валюта балансу
30	Коефіцієнт залежності підприємства від довгострокових зобов'язань	Довгострокові зобов'язання / Власний капітал
31	Відношення заборгованості до капіталізації	Довгострокові зобов'язання / (Загальна сума пасивів – Короткострокові зобов'язання)
32	Коефіцієнт співвідношення позикових та власних коштів	Позикові кошти (коротко- та довгострокові) / Власний капітал
33	Коефіцієнт концентрації власного капіталу	Власний капітал / Активи
34	Коефіцієнт фінансової залежності	Активи / Власний капітал
35	Коефіцієнт довгострокового залучення капіталу	(Довгострокові кредити + Довгострокові позики) / (Власний капітал + Довгострокові кредити + Довгострокові позики)
36	Коефіцієнт маневреності власних коштів	(Власний капітал + Довгострокові кредити + Довгострокові позики – Необоротні активи) / (Власний капітал + Довгострокові кредити + Довгострокові позики)

Продовження таблиці 1.2

1	2	3
37	Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	Довгострокові зобов'язання / (Довгострокові зобов'язання + Власний капітал)
38	Коефіцієнт структури залученого капіталу	Довгострокові зобов'язання / (Довгострокові зобов'язання + Короткострокові зобов'язання)
Показники прибутковості		
39	Рентабельність продажу, %	Прибуток від операційної діяльності/ Чиста виручка від реалізації
40	Рентабельність виробництва (основної діяльності), %	Прибуток від операційної діяльності / Собівартість реалізованої продукції
41	Рентабельність сумарного капіталу, %	Чистий прибуток / Загальна вартість активів (середньорічна)
42	Рентабельність чистих активів, %	Чистий прибуток / (Вартість активів (середньорічна) – Короткострокові зобов'язання (середньорічні))
43	Рентабельність оборотного капіталу, %	Прибуток від операційної діяльності / Вартість оборотного капіталу (середньорічна)
44	Рентабельність власного капіталу, %	Чистий прибуток / Величина власного капіталу (середньорічна)
45	Показник зміни валових продажів, %	(Виручка за звітний період – Виручка за попередній період) / Виручка за попередній період
46	Показник валового доходу, %	Валовий дохід / Виручка від реалізації
47	Показник чистого прибутку, %	Чистий прибуток / Виручка від реалізації
48	Показник покриття процентів	Прибуток до сплати податку на прибуток / Процентні платежі
49	Показник виплати дивідендів	Виплачені дивіденди / Чистий прибуток

Для комплексного аналізу фінансового стану підприємства необхідно оцінювати тенденції найзагальніших показників, що характеризують діяльність підприємства з різних сторін. Показниками задовільного фінансового стану можуть бути стійка платоспроможність, ефективне використання капіталу, своєчасна організація розрахунків і наявність стабільних фінансових ресурсів. Невідповідний фінансовий стан вказує на неефективне розміщення коштів, брак власних оборотних активів, стійку заборгованість за розрахунками і платежами та негативні тенденції у виробництві.

До узагальнюючих показників комплексної оцінки фінансового стану належать показники прибутковості і рентабельності. Прибутковість є абсолютним показником, що вимірюється сумою прибутку або доходу. Рентабельність, у свою чергу, є відносним показником. Показники рентабельності поділяються на дві групи.

1. Рентабельність, обчислювана на основі поточних витрат або вартості продажу, визначається з даних бухгалтерського обліку прибутків і збитків (звіт про фінансові результати за формою 2). У цьому контексті розраховуються наступні коефіцієнти:

Коефіцієнт граничного рівня валового прибутку: показник прибутку від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг, визначається як відношення суми валового прибутку до чистого обсягу продажів (виторгу від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг за винятком непрямих податків) [16]:

$$K_{\text{грвп}} = \frac{\text{ВП}}{\text{ОП}}, \quad (1.1)$$

де $K_{\text{грвп}}$ – коефіцієнт граничного рівня валового прибутку,

ВП – валовий прибуток,

ОП – чистий обсяг продажів.

Коефіцієнт граничного рівня прибутку від усіх видів діяльності підприємства: включає операційну, фінансову, інвестиційну та іншу діяльність, визначається як відношення валового прибутку до чистого обсягу продажів. Цей показник можна обчислити для кожного виду діяльності окремо, використовуючи відповідні прибутки і доходи.

Коефіцієнт граничного рівня чистого прибутку: відображає прибуток, що залишається в розпорядженні підприємства після сплати податків (податок на прибуток) і відсотків за довгостроковими зобов'язаннями, обчислюється як відношення цього прибутку до чистого обсягу продажів.

$$K_{грчп} = \frac{ЧП}{ЧОП}, \quad (1.2)$$

де $K_{грчп}$ – коефіцієнт граничного рівня чистого прибутку,

ЧП – чистий прибуток,

ЧОП – чистий обсяг продажів.

Критичний коефіцієнт рентабельності: розраховується як відношення різниці між чистим обсягом продажів і сумою змінних витрат у складі собівартості реалізованої продукції до чистого обсягу продажів [16]:

$$K_{кр} = \frac{ЧОП - ЗВ}{ЧОП}, \quad (1.3)$$

де $K_{кр}$ – критичний коефіцієнт рентабельності,

ЗВ – сума змінних витрат.

Наведені розрахунки свідчать, що всі коефіцієнти мають одну базу вираховування – чистий обсяг продажів. Ці та інші показники рентабельності доповнюють один одного.

2. Рентабельність, обчислювана з використанням виробничого капіталу або активів, визначається на основі даних бухгалтерського обліку прибутків і збитків та балансового звіту (баланс за формою 1 і звіт за формою 2). Розраховуються такі коефіцієнти:

Коефіцієнт віддачі на всю суму виробничих активів підприємства: визначається як відношення чистого прибутку до середньорічної вартості всіх виробничих активів підприємства (валюта балансу). Цей показник характеризує прибутковість усього потенціалу підприємства та може бути модифікований для оборотних і необоротних активів або окремих їх видів:

$$K_v = \frac{ЧП}{\Sigma BA}, \quad (1.4)$$

де K_v – коефіцієнт віддачі на всю суму виробничих активів,

ЧП – чистий прибуток,

ΣBA – середньорічна вартість всіх виробничих активів підприємства.

Коефіцієнт віддачі від інвестованого капіталу: характеризує ефективність віддачі частини всього капіталу, визначається як відношення валового прибутку до середньорічної вартості капіталізованих коштів (сума акціонерного капіталу і довгострокових зобов'язань або середньорічна вартість виробничих активів за вирахуванням поточних зобов'язань):

$$K_{vi} = \frac{\text{ЧП}}{\Sigma BA} - A_n, \quad \text{або} \quad (1.5)$$

$$K_{vi} = BK - K_{\text{довг}}, \quad (1.6)$$

де K_{vi} – коефіцієнт віддачі від інвестованого капіталу,

A_n – поточні активи,

BK – власний капітал підприємства або його акціонерний капітал,

$K_{\text{довг}}$ – довгострокові зобов'язання.

Коефіцієнт віддачі від акціонерного капіталу: визначається як відношення чистого прибутку до середньорічної суми власного капіталу, представленого акціонерним [16]:

$$K_{\text{вак}} = \frac{\text{ЧП}}{BK} \quad (1.7)$$

Аналіз цих показників у взаємозв'язку один з одним і з іншими показниками фінансового аналізу дозволяє надати комплексну оцінку фінансового стану підприємства.

1.4 Висновки до 1 розділу

Розглянуто різні підходи до визначення фінансової діяльності підприємства. Узагальнюючі усі твердження можна стверджувати, ще ефективна організація фінансової діяльності залежить від своєчасної мобілізації фінансових ресурсів, раціонального розподілу отриманих прибутків у процесі виробничо-господарської діяльності, а також виконання фінансових зобов'язань перед іншими суб'єктами господарювання та державою в цілому.

Висвітлено основні завдання, напрямки фінансової діяльності та основні принципи ефективного управління фінансовою діяльністю підприємства.

Розглянуто механізм управління фінансовою діяльністю підприємства, основні елементи управління фінансовою діяльністю. Наведено основні методи організації фінансової діяльності, які включають комерційний розрахунок, неприбуткову діяльність, кошторисне фінансування. Розглянуто функції та економічні методи управління фінансовою діяльністю підприємства, які поділяються на два блоки управління зовнішніми фінансами та блок внутрішнього обліку і товарно-матеріальних ресурсів.

Проаналізовано методичні підходи оцінки фінансової діяльності підприємства. Для оцінки ефективності управління фінансовою діяльністю запропоновано розраховувати показники ліквідності, ділової активності, фінансової стійкості, прибутковості

Для комплексного аналізу фінансового стану підприємства запропоновано розраховувати коефіцієнт граничного рівня валового прибутку, коефіцієнт граничного рівня чистого прибутку, критичний коефіцієнт рентабельності, коефіцієнт віддачі на всю суму виробничих активів, коефіцієнт віддачі від інвестованого капіталу, коефіцієнт віддачі від акціонерного капіталу.

2 АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ПРАТ "БАРСЬКИЙ МАШИНОБУДІВНИЙ ЗАВОД"

2.1 Загальна організаційно-економічна характеристика ПрАТ "Барський машинобудівний завод"

ПрАТ "Барський машинобудівний завод" розташований за адресою: Вінницька область, м. Бар, вул. Каштанова, 5. Для забезпечення виробництва на підприємстві функціонують такі основні виробничі цехи: механоскладальний №1, механоскладальний №2, ливарна дільниця, Копайгородська дільниця з виготовлення газових котлів, Матейківська дільниця з виготовлення котлів. У 2007 році шляхом об'єднання цеху металоконструкцій та інструментального цеху було створено виробничо-інструментальний цех. Також на підприємстві діють допоміжне виробництво, будівельно-транспортна дільниця, енергомеханічний відділ та інші відділи. ПрАТ "Барський машинобудівний завод" не має і не створює дочірніх підприємств, філій та представництв.

Підприємство ПрАТ "Барський машинобудівний завод", маючи 80-річний досвід, виробляє понад 60 найменувань обладнання для різних галузей промисловості, зокрема для хлібопекарської, кондитерської, консервної та переробної. Завод також впроваджує виробничі лінії для виготовлення бараночних виробів. Наприклад, на румунській фірмі SC SILMARCOM SLR була змонтована та введена в експлуатацію лінія з ділильно-розкатувальними машинами Ж7-ДРМ, які втілили сучасні конструкторсько-технологічні підходи, що знизили металомісткість та енергоємність. Крім того, завод розробив та впровадив у виробництво машину Ж7-ДРМ-2, яка вже поставлена кільком замовникам хлібопереробної промисловості.

Для кондитерської промисловості завод постачає змінні вузли для формування карамелі різних конфігурацій, а також машини для виробничих ліній з виготовлення карамелі. Для консервної промисловості підприємство поставило значну кількість

машин на консервні заводи ближнього та дальнього зарубіжжя, включаючи машини для фасування та укупорки згущеного молока, томатної пасти, соків тощо. Вся продукція заводу сертифікована.

ПрАТ "Барський машинобудівний завод" постійно займається новими розробками технологічного обладнання та модернізацією існуючого. Наприклад, розроблений проект сортувальної лінії побутових відходів, яка включає технологічне обладнання, ангар та приміщення, і виконується заводом "під ключ". Підприємство також проектує та виготовляє модульні котельні з подальшим монтажем у замовника.

Крім того, завод виробляє газові, електричні та твердопаливні котли потужністю від 5 до 200 кВт, всього 55 видів. ПрАТ "Барський машинобудівний завод" активно працює над проблемою збору твердих побутових відходів (ТПВ), виготовляючи євроконтейнери об'ємом 1,1 м³. Завод також розробляє нову техніку, зокрема машину Ж7-ДРМ-3, яка оснащена матрицею розширеного типу та новим програмним забезпеченням, що підвищує продуктивність. Деякі види продукції, які випускає ПрАТ "Барський машинобудівний завод" наведено на рис. 2.1

Рисунок 2. 1 – Продукція ПрАТ «Барський машинобудівний завод»

У 2022 році підприємство реалізувало продукції на суму 98370,0 тис. грн.

ПрАТ "Барський машинобудівний завод" реалізує свою продукцію в Україні та ще в восьми країнах світу. Обладнання для харчової промисловості поставляється на ринки України, Латвії, Грузії, Молдови, Вірменії, Румунії, Узбекистану, Туркменістану, країн

Середньої Азії, Кавказу та Прибалтики. Завдяки географічній та історичній близькості, а також відсутності аналогічного виробництва в цих країнах, ці ринки мають довгострокову перспективу. У зв'язку з впровадженням енергозберігаючого обладнання в країні, ПрАТ "Барський машинобудівний завод" з 2001 року займається виробництвом газових побутових котлів. Сьогодні за якістю та рівнем технологічного виробництва завод досяг європейського рівня.

Обладнання для харчової промисловості, зокрема для виробництва плодоовочевих консервів, кондитерських та хлібобулочних виробів, користується стійким попитом та демонструє щорічне зростання. Цей ринок динамічно розвивається разом зі збільшенням попиту на харчову продукцію, який продовжуватиме зростати, поки рівень споживання не досягне європейського. Наразі підприємство виробляє близько 50 найменувань обладнання для різних галузей харчової промисловості, а також різноманітні газові та електричні опалювальні котли для побутових потреб. Завод постійно розробляє нове обладнання та модернізує існуюче. Продукція підприємства сертифікована та користується попитом як на національних, так і на міжнародних ринках.

Завдяки освоєнню нових технологій та впровадженню нового обладнання, виробничі та технологічні можливості підприємства постійно зростають. Відділ головного технолога забезпечив необхідну підготовку для виробництва серійної, модернізованої та нової продукції. Було розроблено та впроваджено у виробництво 720 одиниць спеціальних пристроїв, інструментів, штампів. Завод оснащений установкою лазерного розкрою листового металу, що дозволяє покращити якість виготовлення деталей для котлів та технологічного обладнання, збільшити продуктивність праці та мобільність виконання замовлень.

Збут обладнання для харчової промисловості та побутових газових котлів виробництва ПрАТ "Барський машинобудівний завод" здійснюється на території України та Молдови. Основними покупцями є оптові покупці, через яких реалізується основна частка продукції. До них належать: ТОВ "Лігатерм" м. Бар, ТОВ "Альтаір" м.

Бар, Харків Кондитер, ТОВ "Епіцентр-К" м. Київ, ТОВ "Нова лінія" смт. Чабани, Вінницька кондитерська фабрика, ДП ПАТ "Київхліб Хлібокомбінат №11" м. Київ.

Основними конкурентами ПрАТ "Барський машинобудівний завод" є ТОВ "Київпродмаш" з часткою ринку 18%, ТОВ "Аттон" з часткою 12% та ТОВ "Житомиртеплопостач" з часткою 7%. Вони досягли європейського рівня як за якістю, так і за обсягами та технологічним виробництвом. Крім основної продукції, яка включає обладнання для переробної галузі та побутові котли, підприємство також здійснює роботи зі зведення та оснащення котельень для опалення.

Фінансову звітність ПрАТ «Барський машинобудівний завод» підготовлено згідно з Міжнародними стандартами фінансової звітності (Додаток Б).

Для оцінки результатів діяльності заводу було враховано низку економічних показників за період 2021-2023 років. Серед них: обсяг реалізованої продукції, чистий дохід від продажу продукції, чистий прибуток, собівартість реалізованої продукції, вартість основних виробничих фондів, власний капітал, залучений капітал, середня кількість працівників та фонд оплати праці (див. табл. 2.1). Ці показники слугуватимуть основою для подальшого аналізу інвестиційної привабливості підприємства.

За аналізований період 2020-2022 роки на ПрАТ «Барський машинобудівний завод» спостерігається зростання чистого прибутку підприємства в 2021 році на 23,62%, а в 2022 році на 74,03% до попереднього періоду, але при цьому в 2022 році відбулося скорочення чистого доходу (виручки) від реалізації на 18,48% та собівартості реалізованої продукції на 23,43% відповідно до попереднього періоду. В 2021 році чистий дохід (виручка) від реалізації продукції зросла на 12,15%, а собівартість зросла на 13,37 % порівняно з 2020 роком. Середньооблікова чисельність працівників щороку зменшується в 2021 році вона скоротилася на 6,22%, а в 2022 році на 45,58% порівняно з попереднім періодом. Таке суттєве скорочення обумовлено повномасштабним вторгненням РФ та великою міграцією населення. Не дивлячись на суттєве скорочення середньооблікової чисельності фонд оплати праці в 2021 році зріс на 17,45% порівняно до 2020 року, а в 2022 році скоротився на 7,37% але при суттєвому скороченні чисельності

персоналу, це не великий відсоток. Динаміка змін основних показників ПрАТ «Барський машинобудівний завод» наведена на рис. 2.2

Таблиця 2.1 – Динаміка основних економічних показників діяльності ПрАТ «Барський машинобудівний завод»

Показники	Роки			Відхилення			
	2020	2021	2022	2021 від 2020 року		2022 від 2021 року	
				абсол. знач.	%	абсол. знач.	%
1	2	3	4	5	6	7	8
1.Чистий дохід (виручка) від реалізації, тис.грн.	107599	120669	98370	13070	12,15	-22299	-18,48
2.Чистий прибуток, тис.грн.	745	921	1602,8	176	23,62	681,8	74,03
3.Собівартість реалізованої продукції, тис.грн.	94104	106689	81687,4	12585	13,37	-25002	-23,43
4.Середньообліков а чисельність працівників, осіб	241	226	123	-15	-6,22	-103	-45,58
5.Фонд оплати праці, тис.грн.	21139,5	24829,0	22999,4	3689,5	17,45	-1829,6	-7,37

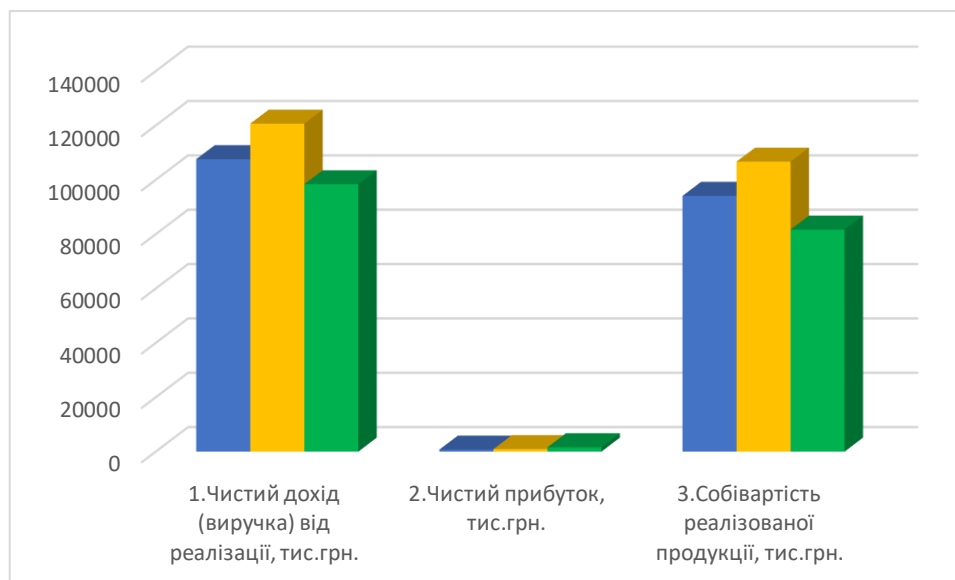

Рисунок 2.2 – Динаміка зміни основних показників ПрАТ «Барський машинобудівний завод»

Проаналізуємо показники балансу ПрАТ "Барський машинобудівний завод", щоб з'ясувати джерела ресурсів компанії, структуру цих ресурсів та напрямки витрат фінансових засобів підприємства. У таблиці 2.2 наведені показники балансу ПрАТ "Барський машинобудівний завод".

Таблиця 2. 2 – Основні показники балансу підприємства (тис. грн.)

Показники	Роки			Відхилення			
	2020	2021	2022	2021 від 2020 року		2022 від 2021 року	
				абсол. знач.	%	абсол. знач.	%
1	2	3	4	5	6	7	8
1. Власний капітал	65952	67872	55083,8	1920	2,91	-12788	-18,84
2. Актив (Пасиви)	105504	108030	94287,6	2526	2,39	-13742	-12,72
3. Вартість основних засобів, тис. грн.	14343	14859	14408,9	516	3,60	-450,1	-3,03
4. Оборотні активи	90644	92837	79740	2193	2,42	-13097	-14,11
5. Поточні зобов'язання	33809	36979	34333,6	3170	9,38	-2645,4	-7,15
6. Довгострокові зобов'язання	5743	3179	4870,2	-2564	-44,65	1691,2	53,20

За даними таблиці 2.2 видно, що власний капітал в 2021 році зріс на 2,91%, а в 2022 році зменшився на 18,84 % порівняно з попереднім періодом за рахунок зменшення додаткового капіталу. Активи підприємства в 2021 році зросли на 2,39 %, а в 2022 році зменшилися на 12,72%. Вартість основних засобів в 2021 році збільшилась на 3,6% порівняно з 2020 роком, а в 2022 році зменшилась на 3,03% порівняно з попереднім періодом за рахунок збільшення зносу. Оборотні активи ПрАТ «Барський машинобудівний завод» в 2021 році зросли на 2,42%, а в 2022 році зменшилися на 14,11% порівняно з 2021 роком за рахунок зменшення запасів та дебіторської заборгованості. Поточні зобов'язання в 2021 році зросли на 9,38 % або на 3170 тис. грн, а в 2022 році зменшилися на 7,15% або на 2645,4 тис. грн порівняно з 2021 роком за рахунок зменшення короткострокових кредитів банку, кредиторської заборгованості за

товари, роботи, послуги. Довгострокові зобов'язання в 2021 році скоротилися на 44,65% порівняно з 2020 роком, а в 2022 році зросли на 53,20% порівняно з 2021 роком.

Динаміка зміни основних показників балансу ПрАТ «Барський машинобудівний завод» наведена на рис. 2.3.

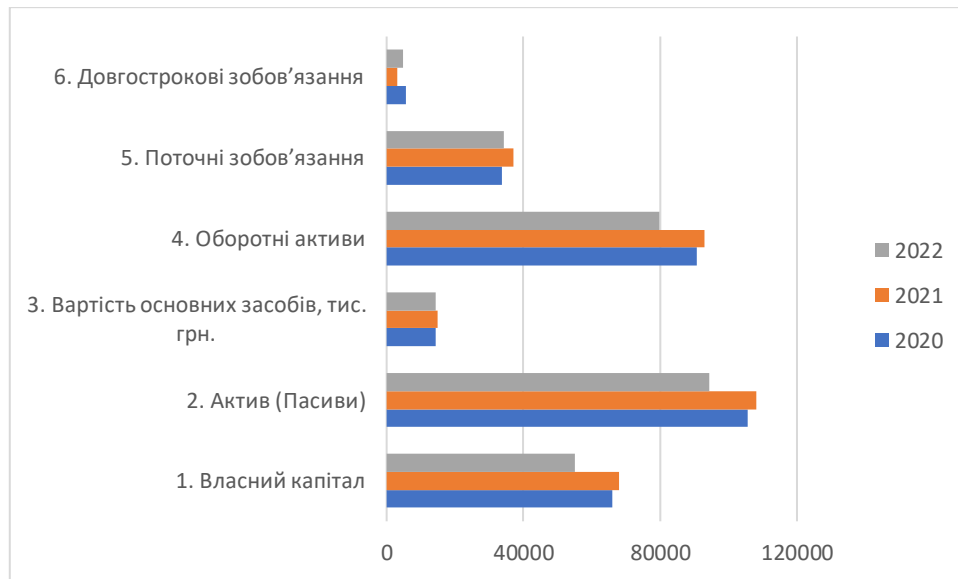

Рисунок 2.3 – Динаміка зміни основних показників балансу ПрАТ «Барський машинобудівний завод»

Проаналізуємо показники, які характеризують рентабельність окремих сторін діяльності підприємства [1].

Витрати підприємства в розрахунку на 1 грн. чистого доходу V розраховуються за формулою:

$$V = \frac{(\text{ЧД} - \text{ПРДО})}{\text{ЧД}}, \quad (2.1)$$

де ЧД – чистий дохід підприємства в даному році;

ПРДО – прибуток підприємства від звичайної діяльності до оподаткування.

Рентабельність активів підприємства P_a розраховується за формулою:

$$P_a = \frac{ВП(ПРДО, ЧП)}{А} \cdot 100\% , \quad (2.2)$$

де ВП – валовий прибуток підприємства в даному році;

ЧП – чистий прибуток підприємства в даному році.

Рентабельність власного капіталу підприємства P_{BK} розраховується за формулою:

$$P_{BK} = \frac{ВП(ПРДО, ЧП)}{BK} \cdot 100\% , \quad (2.3)$$

де BK – величина власного капіталу підприємства.

Рентабельність основних засобів підприємства P_{OK} розраховується за формулою:

$$P_{OK} = \frac{ВП(ПРДО, ЧП)}{OK} \cdot 100\% , \quad (2.4)$$

де OK – величина основного капіталу підприємства в даному році.

Зроблені розрахунки зведемо в таблицю (табл. 2.3).

Показники, які характеризують рентабельність окремих сторін діяльності ПрАТ «Барський машинобудівний завод» мають тенденцію до зростання окрім витрат підприємства в розрахунку на 1 грн чистого доходу. Рентабельність активів підприємства в 2022 році зросла на 98,82% порівняно з 2021роком, а в 2021 році на 19,72% порівняно з попереднім періодом. Рентабельність власного капіталу зросла на 113,23% в 2022 році, а в 2021 році на 20,35% порівняно з попереднім періодом. Рентабельність основного капіталу підприємства в 2022 році зросла на 81,68%, а в 2021 році на 20,96 % порівняно з попереднім періодом.

Таблиця 2.3 - Показники, які характеризують рентабельність окремих сторін діяльності підприємства

Показники	Роки			Відхилення			
	2020	2021	2022	2021 від 2020 року		2022 від 2021 року	
				абсол. знач.	%	абсол. знач.	%
1	2	3	4	5	6	7	8
1. Витрати підприємства в розрахунку на 1 грн. чистого доходу, В	0,99	0,99	0,98	0	0,00	-0,01	-1,01
2. Рентабельність активів підприємства, R_a	0,71	0,85	1,69	0,14	19,72	0,84	98,82
3. Рентабельність власного капіталу підприємства, $R_{вк}$	1,13	1,36	2,9	0,23	20,35	1,54	113,24
4. Рентабельність основного капіталу підприємства, $R_{ок}$	5,01	6,06	11,01	1,05	20,96	4,95	81,68

Динаміка зміни показників рентабельності наведена на рис. 2.4

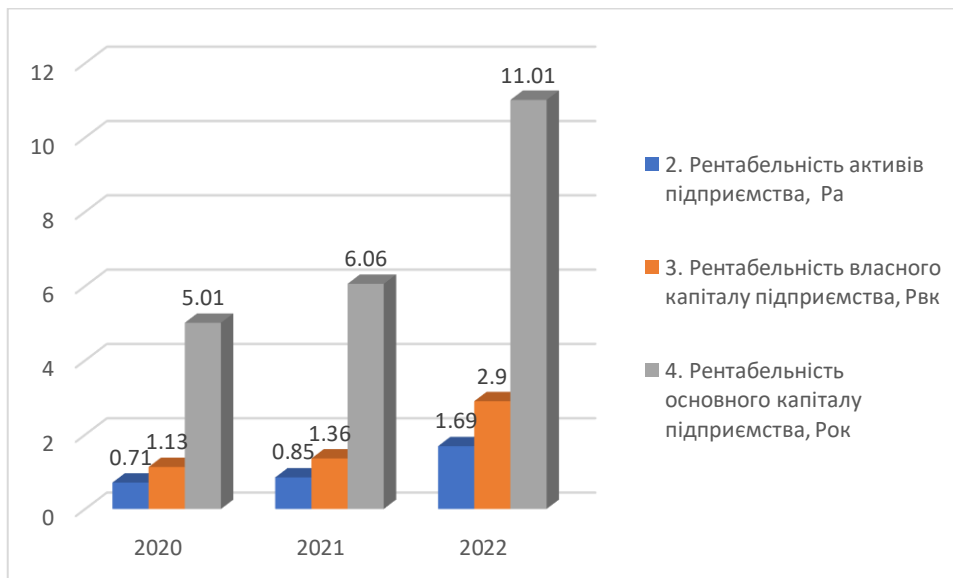

Рисунок 2.4 – Динаміка зміни показників рентабельності ПрАТ «Барський машинобудівний завод», %

2.2 Аналіз фінансового стану на ПрАТ "Барський машинобудівний завод"

Підприємство займається проектуванням машин і апаратів, розробкою технологічних процесів і оснащення для їх виробництва, виготовленням машин і апаратів, надає гарантійні і післягарантійні сервісні послуги. ПрАТ "Барський машинобудівний завод" має в своєму розпорядженні високотехнологічне обладнання, яке розташоване в цехах заводу за групами однотипних верстатів. Площа підприємства 11,5 га, виробничі площі підприємства розташовані таким чином, щоб забезпечити оптимальні транспортні маршрути відносно складського господарства, міжцехових перевезень і обслуговування інструментального, ремонтного та лабораторного господарства. ПрАТ "Барський машинобудівний завод" має добре налагоджену систему поставок матеріалів і комплектуючих, що дозволяє швидко змінювати випуск продукції по номенклатурі і обсягам.

Для оцінки ефективності управління фінансовою діяльністю підприємства проаналізуємо показники фінансового стану, які були розглянуті в п. 1.3.

Розрахуємо показники ліквідності ПрАТ «Барський машинобудівний завод» та результати розрахунку зведемо в таблицю 2.4.

Таблиця 2.4 – Показники, які характеризують ліквідність ПрАТ «Барський машинобудівний завод»

Показники	Роки			Відхилення			
	2020	2021	2022	2021 від 2020 року		2022 від 2021 року	
				абсол. знач.	%	абсол. знач.	%
1	2	3	4	5	6	7	8
1. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,14	0,13	0,2	-0,01	-7,14	0,07	53,85
2. Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,6	0,72	0,54	0,12	20,00	-0,18	-25,00

Продовження таблиці 2.4

1	2	3	4	5	6	7	8
3. Коефіцієнт проміжної ліквідності	0,59	0,72	0,54	0,13	22,03	-0,18	-25,00
4. Коефіцієнт покриття	2,6	2,5	2,3	-0,1	-3,85	-0,2	-8,00
5. Величина власного оборотного капіталу	5683 5	5585 8	4540 6,4	-977	-1,72	-10452	-18,71
6. Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	1,68	1,51	1,32	-0,17	-10,12	-0,19	-12,58
7. Коефіцієнт маневреності власного оборотного капіталу	0,86	0,82	0,82	-0,04	-4,65	0	0,00
8. Коефіцієнт маневреності грошових коштів	0,08	0,07	0,12	-0,01	-12,50	0,05	71,43
9. Частка оборотних коштів у активах	0,86	0,86	0,84	0	0,00	-0,02	-2,33
10. Частка запасів в оборотних активах	0,78	0,71	0,77	-0,07	-8,97	0,06	8,45
11. Частка власних оборотних коштів у покритті запасів	0,07	0,34	0,48	0,27	385,71	0,14	41,18
12. Співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості	1,19	1,42	0,98	0,23	19,33	-0,44	-30,99

Аналізуючи показники ліквідності в таблиці 2.4 спостерігається динаміка зменшення в 2021 році коефіцієнта абсолютної ліквідності на 7,14% та його зростання в 2022 році на 53,85%, даний показник в 2020-2021 році менше нормативного значення (0,2-0,6), що свідчить про низьку ліквідність підприємства. Коефіцієнт швидкої ліквідності в 2021 році зріс на 20%, проміжної ліквідності зріс на 22,03% в 2021 році порівняно до попереднього періоду та відповідали нормативному значенню. В 2022 році відбулося зменшення обох показників на 25%, що є негативною динамікою для розвитку

підприємства. Коефіцієнт покриття в 2021 році зменшився на 3,85%, в 2022 році на 8% порівняно з попереднім періодом. Динаміка зміни коефіцієнтів наведена на рис. 2.5.

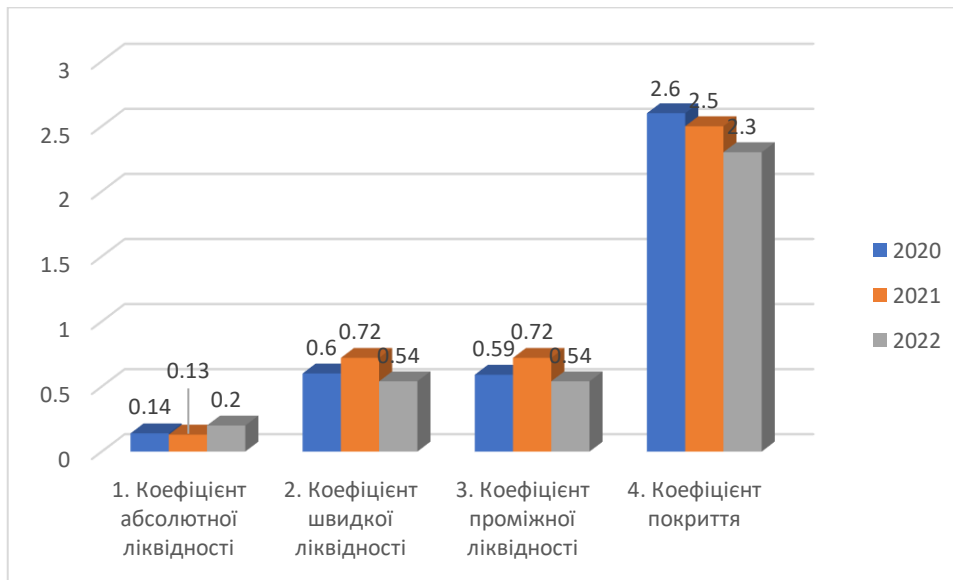

Рисунок 2.5 – Динаміка зміни коефіцієнтів ліквідності та коефіцієнту покриття за 2020-2022 роки

Величина власного оборотного капіталу має тенденцію до зменшення в 2021 році скоротилася на 1,72%, а в 2022 році на 18,75% порівняно з попереднім періодом.

Коефіцієнт забезпечення власними оборотними засобами в 2021 році зменшився на 10,12%, а в 2022 році на 12,58% порівняно з попереднім періодом. Коефіцієнт маневреності власного оборотного капіталу в 2021 році зменшився на 4,65% і склав 0,82, в 2022 році він залишився без змін відносно попереднього періоду. Коефіцієнт маневреності грошових коштів в 2021 році зменшився на 12,50%, а в 2022 році збільшився на 71,43% порівняно з попереднім періодом. Дане зменшення показників не є позитивним для розвитку підприємства і свідчить про зменшення власного капіталу підприємства. Динаміка змін наведених показників наведена на рис. 2.6.

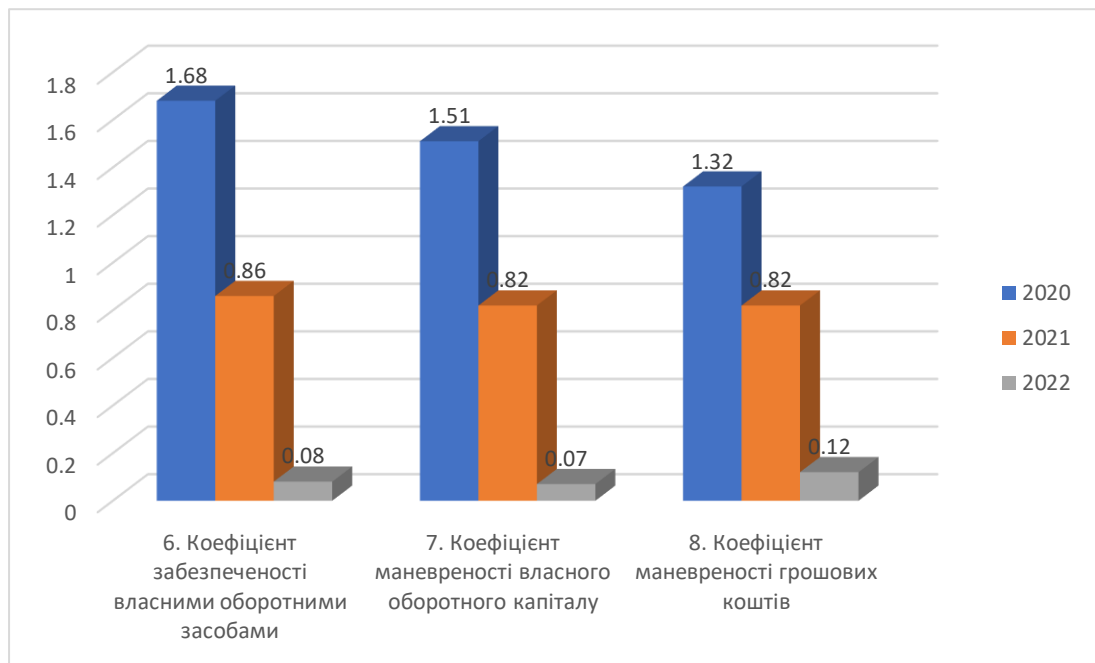

Рисунок 2.6 – Динаміка змін коефіцієнта забезпеченості власними оборотними засобами, маневреності власного оборотного капіталу, маневреності грошових коштів

Частка оборотних коштів в 2021 році залишилась без змін порівняно з 2020 роком, в 2022 році вони зменшились на 2,33 %, що свідчить про зменшення оборотних коштів в активах підприємства, що не є позитивним для розвитку підприємства. Частка запасів в оборотних активах в 2021 році зменшилась на 8,97 %, а в 2022 році зросла на 8,45%. Частка власних оборотних коштів у покритті запасів має тенденцію до збільшення, в 2021 році вона зросла на 0,27 з 0,07, а в 2022 році зросла на 41,18% порівняно з попереднім періодом. Динаміка змін вище наведених показників наведена на рис. 2.7є.

Співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості в 2021 році має тенденцію до зростання в 2021 році на 19,33%, а в 2022 році зменшилось на 30,99 %.

Проаналізуємо показники ділової активності ПрАТ «Барський машинобудівний завод» за 2020-2022 роки. Результати аналізу занесемо в таблицю 2.5.

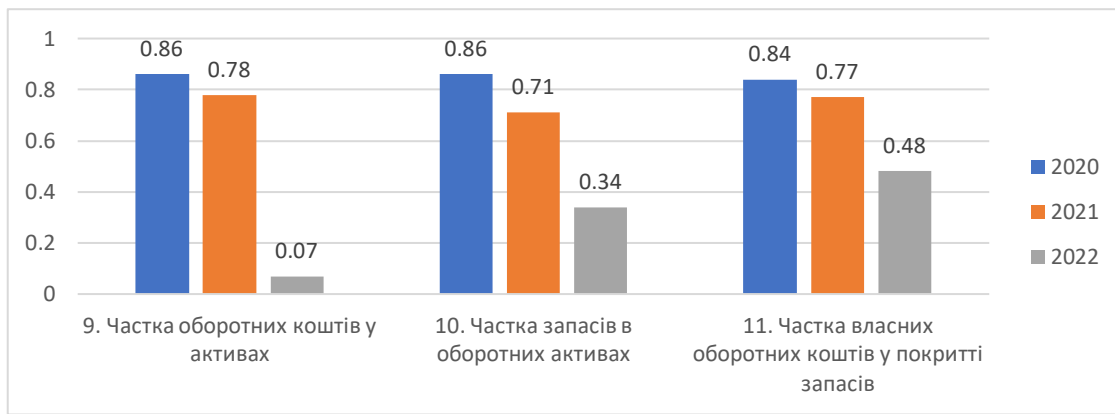

Рисунок 2.7 – Динаміка змін частки оборотних коштів у активах, запасів в оборотних активах, власних оборотних коштів у покритті запасів

Таблиця 2.5 – Показники, які характеризують ділову активність ПрАТ «Барський машинобудівний завод»

Показники	Роки			Відхилення			
	2020	2021	2022	2021 від 2020 року		2022 від 2021 року	
				абсол. знач.	%	абсол. знач.	%
1	2	3	4	5	6	7	8
1. Оборотність дебіторської заборгованості	1,95	2,25	1,93	0,3	15,38	-0,32	-14,22
2. Оборотність кредиторської заборгованості	2,93	2,21	2,23	-0,72	-24,57	0,02	0,90
3. Середній період погашення дебіторської заборгованості	187,18	162,22	189,12	-24,96	-13,33	26,9	16,58
4. Середній період погашення кредиторської заборгованості	124,57	165,16	163,68	40,59	32,58	-1,48	-0,90
5. Оборотність активів	0,24	0,28	1,05	0,04	16,67	0,77	275,00
6. Оборотність власного капіталу	1,79	1,78	1,63	-0,01	-0,56	-0,15	-8,43

Аналізуючі дані таблиці 2.5 бачимо, що оборотність дебіторської заборгованості в 2021 році зросла на 15,38, а в 2022 році зменшилось на 14,22% порівняно до попереднього періоду, що є позитивним оскільки зменшилась заборгованість за товари, роботи, послуги та з розрахунками з бюджетом. Оборотність кредиторської заборгованості в 2021 році зменшилась на 24,57%, а в 2022 році зросла на 0,9 % порівняно з попереднім періодом, що є негативною тенденцією та свідчить про неможливість підприємства своєчасно погасити свої боргові зобов'язання. Динаміка зміни оборотності дебіторської і кредиторської заборгованості наведена на рис. 2.8.

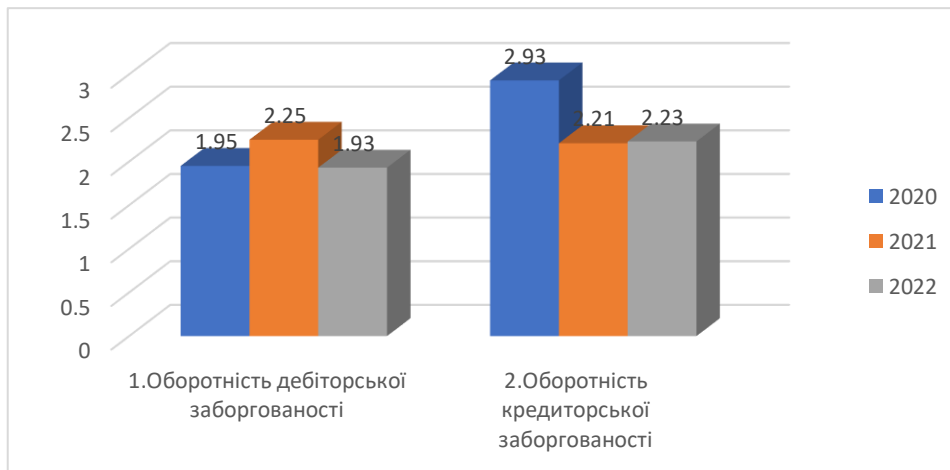

Рисунок 2.8 – Динаміка зміни оборотності дебіторської та кредиторської заборгованості ПрАТ «Барський машинобудівний завод»

Середній період погашення дебіторської заборгованості в 2021 році зменшився на 13,33 % порівняно з 2020 роком, в 2022 році зріс на 16,68% порівняно з попереднім періодом. Середній період погашення кредиторської заборгованості в 2021 році зріс на 32,58% порівняно з 2020 роком, а в 2022 році зменшився на 0,9%. Оборотність активів за досліджуємий період має тенденцію до зростання в 2021 році зросла на 16,67%, а в 2022 році на 275 %. Оборотність власного капіталу має тенденцію до зменшення, що свідчить про зменшення величини власного капіталу ПрАТ «Барський машинобудівний завод» в 2021 році вона зменшилась на 0,56%, а в 2022 році на 8,43%.

Проаналізуємо показники фінансової стійкості ПрАТ «Барський машинобудівний завод» за 2020-2022 роки. Результати аналізу занесемо в таблицю 2.6.

Таблиця 2.6 – Показники, які характеризують фінансову стійкість ПрАТ «Барський машинобудівний завод»

Показники	Роки			Відхилення			
	2020	2021	2022	2021 від 2020 року		2022 від 2021 року	
				абсол. знач.	%	абсол. знач.	%
1	2	3	4	5	6	7	8
1.Коефіцієнт заборгованості	0,59	0,57	0,37	-0,02	-3,39	-0,2	-35,09
2. Коефіцієнт фінансової стабільності	2,6	2,8	3,1	0,2	7,69	0,3	10,71
3. Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)	0,58	0,63	0,63	0,05	8,62	0	0,00
4.Коефіцієнт залежності підприємства від довгострокових зобов'язань	0,09	0,05	0,09	-0,04	-44,44	0,04	80,00
5. Відношення заборгованості до капіталізації	0,07	0,04	0,07	-0,03	-42,86	0,03	75,00
6.Коефіцієнт співвідношення позикових та власних коштів	0,72	0,59	0,60	-0,13	-18,06	0,01	1,69
7. Коефіцієнт концентрації власного капіталу	0,58	0,63	0,63	0,05	8,62	0	0,00
8.Коефіцієнт фінансової залежності	1,7	1,6	1,6	-0,1	-5,88	0	0,00
9.Коефіцієнт довгострокового залучення капіталу	0,08	0,04	0,08	-0,04	-50,00	0,04	100,00
10.Коефіцієнт маневреності власних коштів	0,98	0,79	0,79	-0,19	-19,39	0	0,00

Продовження таблиці 2.6

1	2	3	4	5	6	7	8
11. Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	0,08	0,04	0,08	-0,04	-50,00	0,04	100,00
12. Коефіцієнт структури залученого капіталу	0,12	0,08	0,15	-0,04	-33,33	0,07	87,50

З аналізу показників фінансової стійкості ПрАТ «Барський машинобудівний завод» видно, що підприємство переживає не найкращий період про це свідчить зменшення власних коштів підприємства, збільшення довгострокових зобов'язань, зменшення валюти балансу. Розглянемо показники фінансової стійкості більш детально. Коефіцієнт заборгованості має тенденцію до зменшення за рахунок зменшення поточних зобов'язань. В 2021 році він зменшився на 3,39%, а в 2022 році на 35,09% порівняно з попереднім періодом. Коефіцієнт фінансової стабільності в 2021 році зріс на 7,69% в 2022 році на 10,71 %, що є позитивним для ПрАТ «Барський машинобудівний завод». Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії) в 2021 році зріс на 8,62% порівняно з попереднім 2020 роком, а в 2022 році залишився без змін порівняно з 2021 роком. Коефіцієнт залежності підприємства від довгострокових зобов'язань в 2021 році зменшився на 44,44%, а в 2022 році зріс на 80% до попереднього періоду, що свідчить не здатність підприємства своєчасно покривати свої боргові зобов'язання. Відношення заборгованості до капіталу в 2021 році зменшилось на 42,86%, а в 2022 році зросло на 75% порівняно до попереднього періоду. Коефіцієнт співвідношення позикових до власних коштів в 2021 році зменшився на 18,06 %, а в 2022 році зріс на 1,69, що свідчить про збільшення позикових коштів і зменшення власних, що є негативним для розвитку підприємства.

Коефіцієнт концентрації власного капіталу в 2021 році зріс на 8,62%, а в 2022 році залишився без змін порівняно з попереднім періодом. Коефіцієнт фінансової залежності в 2021 році зменшився на 5,88% в 2022 році залишився без змін порівняно з попереднім

періодом. Коефіцієнт довгострокового залученого капіталу в 2021 році зменшився на 50%, а в 2022 році зріс на 100% порівняно з попереднім періодом. Коефіцієнт структури залученого капіталу в 2021 році зменшився на 33,33%, а в 2022 році зріс на 87,50% порівняно з попереднім періодом, що є негативною тенденцією для підприємства.

Проаналізуємо показники прибутковості за 2020-2022 роки ПрАТ «Барський машинобудівний завод», результати аналізу зведемо в таблицю 2.7.

Таблиця 2.7 – Аналіз показників прибутковості ПрАТ «Барський машинобудівний завод»

Показники	Роки			Відхилення			
	2020	2021	2022	2021 від 2020 року		2022 від 2021 року	
				абсол. знач.	%	абсол. знач.	%
1	2	3	4	5	6	7	8
1.Рентабельність продажу, %	1	1,03	1,03	0,03	3,00	0	0,00
2. Рентабельність виробництва (основної діяльності), %	1,22	1,73	1,16	0,51	41,80	-0,57	-32,95
3.Рентабельність сумарного капіталу, %	0,02	0,01	0,01	-0,01	-50,00	0	0,00
4.Рентабельність чистих активів, %	0,01	0,01	0,01	0	0,00	0	0,00
5.Рентабельність власного капіталу, %	0,03	0,01	0,01	-0,02	-66,67	0	0,00
6.Показник зміни валових продажів, %	-0,18	0,12	0,15	0,3	-166,67	0,03	25,00
7. Показник чистого прибутку, %	0,02	0,01	0,01	-0,01	-50,00	0	0,00

Рентабельність продажу в 2021 році зросла на 3% порівняно з 2020 роком, в 2022 році залишилась без змін по відношенню до попереднього періоду. Рентабельність

виробництва в 2021 році зросла на 41,80%, а в 2022 році зменшилась на 32,95% порівняно з попереднім періодом. Рентабельність сумарного капіталу в 2021 році скоротилась на 50% в 2022 році залишилась без змін. Рентабельність чистих активів за досліджуємий період не змінювалась. Рентабельність власного капіталу в 2021 році скоротилась на 66,67% в 2022 році залишилась без змін. Показник чистого прибутку в 2021 році зменшився на 50%, в 2022 році залишився без змін. Як видно з показників прибутковості основна частина їх має тенденцію до зменшення тому підприємство потребує впровадження нових підходів до управління та покращення його господарської діяльності.

2.3 Аналіз системи управління на ПрАТ "Барський машинобудівний завод"

ПрАТ «Барський машинобудівний завод» – сучасне підприємство, що випускає конкурентоспроможне обладнання для харчової промисловості України. На підприємстві сформовано організаційну структуру управління, представлену на рисунку 2.9

Аналіз організаційної структури управління ПрАТ «Барський машинобудівний завод» (рис. 2.9) показує, що підприємство використовує лінійно-функціональну схему управління. Підприємство очолює директор, якому безпосередньо підпорядковуються основні підрозділи, відділи, служби і виробництва. До управлінського складу входять: головний бухгалтер, комерційний директор, заступник директора з виробництва, головний механік, відділ охорони праці, юридичний відділ, відділ кадрів, транспортний відділ, планово-економічний відділ тощо.

Заступник директора з виробництва відповідає за основне виробництво. У виробничих підрозділах підприємства виконуються різноманітні технологічні операції, серед яких: чавунне, сталеве, бронзове та алюмінієве лиття, порошкова металургія, гаряче та холодне штампування, ручне дугове зварювання, автоматичне,

напівавтоматичне та контактне зварювання, лиття пластмас, гальванічна обробка поверхонь, нанесення лакофарбових покриттів, деревообробка, термічна обробка тощо.

Головний бухгалтер несе відповідальність за правильне ведення бухгалтерського обліку, підготовку статистичної та податкової звітності, а також проведення економічного аналізу діяльності підприємства (спільно з плановим відділом). Він також забезпечує своєчасні розрахунки з контрагентами та нарахування і виплату заробітної плати працівникам підприємства.

Рисунок 2.9 – Організаційна структура ПрАТ «Барський машинобудівний завод»

Комерційна служба підприємства включає відділи маркетингу та збуту, які працюють у тісній взаємодії. Кожен з цих відділів складається з груп фахівців, які проводять маркетингові дослідження, аналізують запити споживачів, вивчають продукцію конкурентів і прогнозують їхні дії, обирають цільові сегменти ринку та регулюють складські запаси.

Основні завдання планово-економічного відділу полягають у розробці єдиної економічної політики підприємства на основі аналізу стану і тенденцій розвитку галузі, плануванні та аналізі економічного стану підприємства, а також формуванні цінової політики. Відділ виконує важливі функції, зокрема: розробку стратегії розвитку підприємства, виявлення збиткових видів продукції та розробку заходів щодо їх зняття з виробництва, комплексний аналіз усіх видів діяльності підприємства, систематизацію статистичних матеріалів, впровадження засобів механізованої й автоматизованої обробки планової й облікової документації, розробку методик, рекомендацій та нормативно-інструктивних документів з питань оплати праці та цінової політики, а також проекти перспективних і поточних планів розвитку підприємства та його підрозділів. Крім того, відділ розробляє заходи щодо підвищення продуктивності праці, зниження витрат на виробництво і реалізацію продукції, підвищення рентабельності виробництва, збільшення прибутку та усунення незапланованих втрат і непродуктивних витрат.

Отже, саме на планово-економічний відділ підприємства припадає значний обсяг робіт, пов'язаних із розробкою заходів для підвищення ефективності всіх видів діяльності підприємства.

Важливу роль в організаційній структурі управління підприємством відіграє оперативно-диспетчерська група, яка підпорядковується заступнику директора з виробництва та начальнику відділу збуту. Ця група відповідає за забезпечення безперебійної роботи основного виробництва, транспортного господарства (перевезення всіх видів вантажів) та дотримання графіків відвантаження продукції замовникам.

Аналіз також показав, що на підприємстві практично відсутні підрозділи (або окремі фахівці), які безпосередньо відповідають за покращення організації підприємницької діяльності у всіх її аспектах.

Тому, на нашу думку, доцільним є проведення на підприємстві певної реорганізації організаційної структури управління з метою посилення роботи з удосконалення управління підприємницькою діяльністю. Це має безпосередньо

вплинути на підвищення ділової активності та загальну ефективність діяльності підприємства.

2.4 Висновки до 2 розділу

Розглянуто загальну характеристику ПрАТ «Барський машинобудівний завод», який виробляє понад 60 найменувань обладнання для різних галузей промисловості, зокрема для хлібопекарської, кондитерської, консервної та переробної. Аналіз основних показників діяльності підприємства за 2020-2022 роки показав, що підприємство є прибутковим та не дивлячись на складу економіка-політичну ситуацію в країні продовжує розвиватись, про це свідчить зростання чистого прибутку на 74,03 % в 2022 році але при цьому чистий дохід від реалізації зменшився на 18,48%, собівартість реалізованої продукції зменшилась на 23,43%, зменшилась чисельність працівників на 45,58%, усі ці негативні тенденції пов'язані з повномасштабним вторгненням на територію України але при цьому підприємство продовжує функціонувати і розвиватись.

Для аналізу фінансового стану підприємства було проаналізовано показники ліквідності, ділової ліквідності, фінансової стійкості, прибутковості. За результатами аналізу виявлено, що підприємство до 2021 року було більш ліквідним і платоспроможним, в 2022 році усі показники мають тенденцію до погіршення, що обумовлено складним економіко-політичним становищем в нашій країні і зменшенням ринків збуту.

Проаналізовано систему управління ПрАТ "Барський машинобудівний завод", яка є лінійно-функціональною та є оптимальною для даного підприємства на даному етапі розвитку.

3 РЕКОМЕНДАЦІЇ ТА ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ПОКРАЩЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ НА ПРАТ «БАРСЬКИЙ МАШИНОБУДІВНИЙ ЗАВОД»

3.1 Розробка та обґрунтування базової стратегії розвитку ПрАТ «Барський машинобудівний завод»

Для вибору базової стратегії розвитку ПрАТ «Барський машинобудівний завод» проаналізуємо сильні і слабкі сторони, а також можливості та загрози та складемо SWOT-аналіз (рис. 3.1).

Таблиця 3.1 – SWOT-аналіз ПрАТ «Барський машинобудівний завод»

Внутрішнє середовище	Сильні сторони (S)	Слабкі сторони (W)
	- висока якість продукції, яка відповідає європейським стандартам - широкий асортимент продукції для харчової промисловості, а також опалювальні котли - використання інноваційних технологій - сертифікована продукція - постійний попит на обладнання для харчової промисловості	- залежність від ринків країн колишніх СРСР - обмежені можливості нових ринків збуту - потреба в оновленні обладнання
Зовнішнє середовище	Можливості (O)	Загрози (T)
	- Вихід на нові міжнародні ринки - Розробка нових видів продукції, що відповідають сучасним потребам ринку - Залучення міжнародних партнерів для спільного виробництва та впровадження нових технологій - Впровадження нових технологій виробництва, зокрема автоматизації та цифровізації процесів.	- Нестабільна політична ситуація в Україні та інших країнах збуту - Зростаюча конкуренція з боку інших виробників обладнання для харчової промисловості, зокрема з країн ЄС та Азії. - Зміни в митному та податковому законодавстві - Нестабільність валютних курсів

На основі побудованої таблиці SWOT-аналіз ПрАТ «Барський машинобудівний завод» складемо матрицю SWOT-аналізу в якій сильні і слабкі сторони підприємство співставимо з можливостями і загрозами (рис.3.1).

		Зовнішнє середовище	
		Можливості (О)	Загрози (Т)
Внутрішнє середовище	Сильні сторони підприємства (S)	1. Висока якість продукції, що відповідає європейським стандартам, сприяє виходу на нові міжнародні ринки. 2. Широкий асортимент продукції дозволяє задовольнити різні потреби ринку. 3. Інноваційні технології, такі як лазерне різання металу, можуть привабити міжнародних партнерів для спільного виробництва. 4. Сертифікація продукції та використання новітніх технологій підвищує конкурентоспроможність.	1. Стійкий попит на обладнання для харчової промисловості допомагає знизити ризики через політичну нестабільність. 2. Висока якість продукції сприяє збереженню конкурентоспроможності навіть при зростаючій конкуренції. 3. Гнучкість у виробництві дозволяє швидко адаптуватися до нових законодавчих вимог. 4. Експорт продукції на різні ринки допомагає знизити вплив коливань валютних курсів.
	Слабкі сторони підприємства (W)	1. Обмеженість нових ринків збуту через високі витрати на маркетинг та адаптацію продукції. 2. Потреба в модернізації та оновленні виробничих потужностей для підвищення ефективності виробництва. 3. Залежність від ринків країн колишнього СРСР може бути зменшена за рахунок нових партнерств. 4. Обмеженість фінансових ресурсів для впровадження інновацій та модернізації виробництва.	1. Залежність від нестабільних ринків може негативно вплинути на фінансові показники. 2. Необхідність додаткових інвестицій для підтримання конкурентоспроможності 3. Можливі високі витрати на адаптацію продукції до нових нормативів. 4. Нестабільність валютних курсів може призвести до зростання витрат на імпорتنі компоненти та зниження доходів від експорту.

Рисунок 3.1 – Матриця SWOT-аналізу ПрАТ «Барський машинобудівний завод»

На основі проведено SWOT-аналізу ПрАТ «Барський машинобудівний завод» доцільно обрати стратегію розвитку, яка буде спрямована на:

- 1) розширення ринків збуту в країнах Європи, Азії та Африки,

- 2) впровадження сучасних технологій автоматизації та цифровізації виробничих процесів,
- 3) розширенні маркетингових зусиль для просування продукції,
- 4) участь у міжнародних виставках та ярмарках,
- 5) розробці та впровадженні інноваційних технологій та енергоефективного обладнання для задоволення зростаючого попиту на енергоощадні технології,
- 6) залучені міжнародних партнерів для обміну технологіями та спільного розвитку нових продуктів.

Реалізація цих стратегічних напрямів дозволить підприємству зміцнити свої позиції на ринку, підвищити конкурентоспроможність та забезпечити стійке зростання в умовах сучасної економіки.

3.2 Макетування організаційної структури управління підприємством

Для покращення управління фінансовою діяльністю ПрАТ "Барський машинобудівний завод" варто внести кілька змін в організаційну структуру підприємства (рис. 3.2).

Для покращення управління фінансовим станом ПрАТ «Барський машинобудівний завод» пропонується створити окремо фінансовий департамент, який буде очолювати фінансовий директор, відповідно він буде відповідати за всю фінансову діяльність підприємства, що дозволить сконцентрувати фінансове управління в одних руках і забезпечити стратегічний підхід до фінансового планування.

Також до фінансового департаменту відноситься: відділ бухгалтерії, який буде включати розділення функцій на операційний облік і управлінський облік для більш точної та ефективної роботи; планово-економічний відділ, допоможе у прогнозуванні, бюджетуванні та аналізі фінансових показників, що забезпечить краще розуміння фінансового стану підприємства і допоможе приймати обґрунтовані рішення; введення посади контролера, який буде здійснювати внутрішній контроль фінансової діяльності

та моніторинг витрат, оцінювати фінансові процеси, виявляти можливі ризики та невідповідності, що забезпечить додатковий контроль та підвищить фінансову дисципліну на підприємстві.

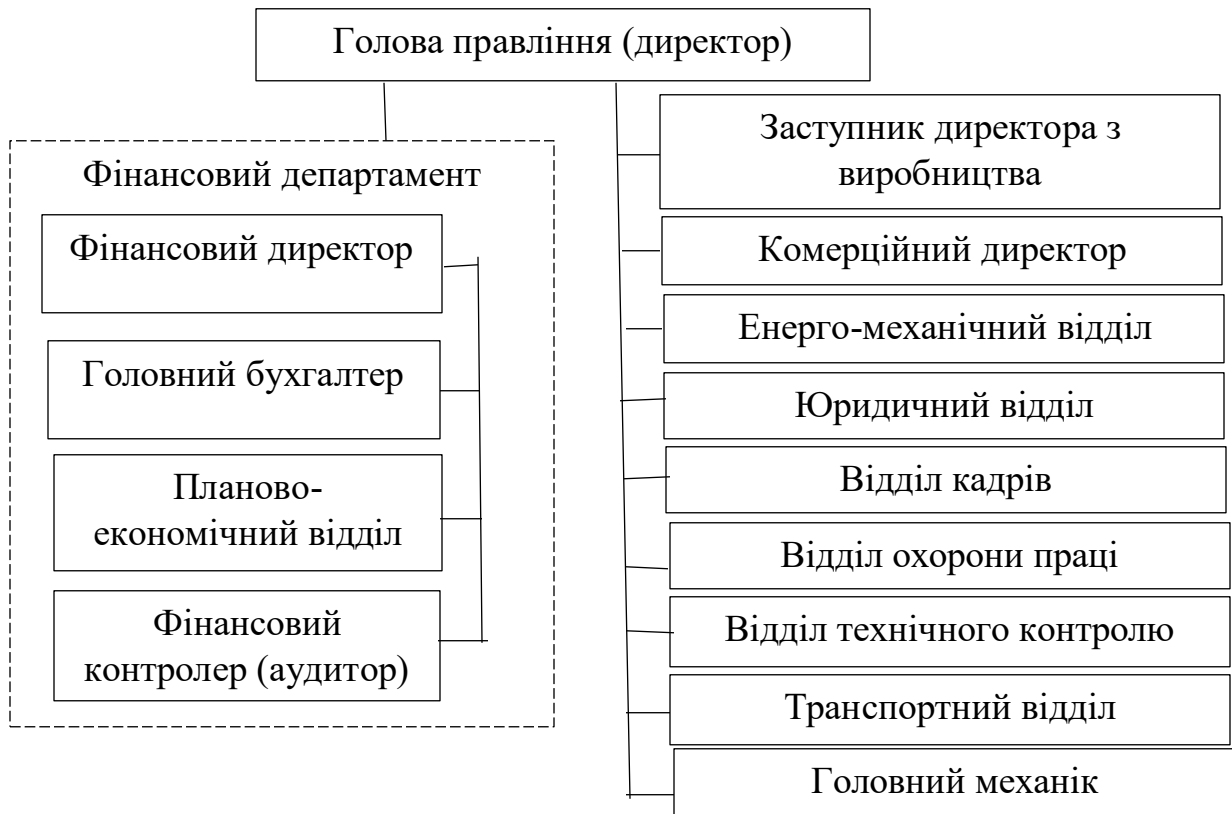

Рисунок 3.2 – Змакетована організаційна структура ПрАТ «Барський машинобудівний завод»

Крім вище зазначених обов’язків фінансового департаменту планується, що він буде впроваджувати:

- сучасні інформаційні системи для управлінського обліку, які дозволять автоматизувати процеси збору та аналізу фінансової інформації, зменшити ризик помилок і забезпечити своєчасне отримання точних даних;

- поліпшить взаємодію між підрозділами впроваджуючи більш ефективні канали комунікації між фінансовими підрозділами та іншими відділами, такими як

виробництво, маркетинг, продажі. Це дозволить оперативно реагувати на зміни та ухвалювати швидкі і обґрунтовані рішення;

- навчання та підвищення кваліфікації персоналу шляхом проведення регулярних тренінгів і курсів підвищення кваліфікації для фінансових спеціалістів, що допоможе покращити їх знання та навички в області сучасного фінансового менеджменту;

- покращувати стратегічне фінансове планування, а саме розробляти довгострокові фінансові стратегії, які включатимуть цілі зростання, інвестиційні плани, управління ризиками та політику дивідендів. Це допоможе забезпечити стійкість фінансового стану підприємства в довгостроковій перспективі.

Застосування цих заходів дозволить ПрАТ "Барський машинобудівний завод" покращити управління фінансовою діяльністю, підвищити фінансову стійкість та ефективність роботи підприємства.

3.3 Рекомендації та пропозиції щодо покращення управління фінансовою діяльністю ПрАТ «Барський машинобудівний завод»

Аналіз фінансового стану ПрАТ «Барський машинобудівний завод» показав, що підприємство переживає не найкращі свої часи, що обумовлено економіко-політичною кризою та повномасштабним вторгненням в Україну. Але для покращення діяльності ПрАТ «Барський машинобудівний завод» пропонуємо наступні заходи.

1. Створити фінансовий департамент, який очолює фінансовий директор. Детально структура і обов'язки кожного структурного елементу описані в п. 3.2. Робота даного відділу має забезпечити централізований контроль та стратегічне управління фінансовими ресурсами підприємства.

2. Впровадити сучасні інформаційні системи ERP-системи для автоматизації процесів управлінського обліку, збору та аналізу фінансової інформації та CRM-системи для кращого управління взаємодією з клієнтами та прогнозування доходів.

ERP (Enterprise Resource Planning) – це програмні системи, що інтегрують всі ключові бізнес-процеси компанії в єдину систему, забезпечуючи центральну базу даних і спільний інтерфейс для всіх відділів і функцій підприємства.

Основні функції ERP-систем:

- 1) Управління бухгалтерією, фінансовою звітністю, бюджетуванням та прогнозуванням.
- 2) Управління людськими ресурсами (HRM): Адміністрування кадрових процесів, облік робочого часу, управління зарплатою та рекрутинг.
- 3) Управління виробництвом: Планування та контроль виробничих процесів, управління запасами, планування виробничих потужностей.
- 4) Логістика та управління ланцюгами постачання (SCM): Управління постачаннями, закупівлями, складами, доставками та транспортуванням.
- 5) Управління проектами: Планування та моніторинг виконання проектів, управління ресурсами та бюджетом проектів.
- 6) Продажі та управління замовленнями: Обробка замовлень, управління контрактами, аналіз продажів та підтримка клієнтів.

Переваги ERP-систем для ПрАТ «Барський машинобудівний завод»:

- Забезпечення злагодженої роботи всіх підрозділів підприємства через єдину систему.
- Покращення точності даних як наслідок зниження ризику помилок завдяки централізованій базі даних.
- Підвищення ефективності за рахунок оптимізації ресурсів, зменшення витрат часу та коштів на операційні процеси.
- Поліпшення управлінських рішень тобто система дає доступ до актуальної інформації для аналізу та прийняття стратегічних рішень.
- Скорочення витрат за рахунок автоматизація рутинних процесів, зниження витрат на ручну працю та паперовий документообіг.

CRM (Customer Relationship Management) – це програмні системи, призначені для управління взаємовідносинами з клієнтами. Вони допомагають підприємствам зберігати інформацію про клієнтів, управління продажами, маркетинговими кампаніями та службою підтримки.

Основні функції CRM-систем:

- 1) Зберігання та організація інформації про клієнтів та потенційних клієнтів.
- 2) Управління процесом продажів, ведення історії взаємодії з клієнтами, прогнозування продажів.
- 3) Планування та виконання маркетингових кампаній, аналіз їх ефективності.
- 4) Управління запитами клієнтів, підтримка клієнтів, обробка звернень та скарг.
- 5) Генерація звітів і аналітики, відстеження ключових показників ефективності (KPI).

Переваги CRM-систем для підприємства:

- Підвищення рівня задоволеності клієнтів за рахунок забезпечення кращої взаємодії з клієнтами через персоналізоване обслуговування та швидке реагування на їхні потреби.
- Збільшення продажів за рахунок оптимізації процесів продажів та маркетингу, що сприяє зростанню доходів.
- Покращення аналізу ринку шляхом збору і аналізу даних про клієнтів та ринок для більш ефективного планування маркетингових кампаній.
- Підвищення продуктивності співробітників за рахунок автоматизації рутинних завдань, що дозволяє співробітникам зосередитись на більш важливих завданнях.

Загалом, впровадження ERP та CRM систем дозволяє ПрАТ «Барський машинобудівний завод» підвищити ефективність управління, забезпечити злагоджену роботу всіх підрозділів, покращити взаємодію з клієнтами та підвищити свою конкурентоспроможність на ринку.

3. Розробити політику кредитного контролю та управління дебіторською заборгованістю для зменшення фінансових ризиків, яка буде включати регулярний аналіз дебіторської заборгованості та вжиття заходів щодо прискорення її погашення.

4. Розширити ринки збуту на внутрішньому ринку та ринків збуту в країнах Європи, Азії та Африки. Для цього пропонується виходити на нові міжнародні ринки з використанням існуючої сертифікації продукції, яка відповідає європейським стандартам, приймати участь у міжнародних виставках та ярмарках для підвищення видимості бренду, створювати міжнародні представництва та агентські мережі.

5. Підвищувати продуктивність та якість продукції шляхом впровадження новітніх технологій, таких як лазерне різання металу та порошкова металургія, автоматизація виробничих процесів для зниження витрат і підвищення ефективності. Проведення регулярного навчання персоналу щодо використання нових технологій та обладнання.

Застосування цих рекомендацій дозволить ПрАТ «Барський машинобудівний завод» підвищити ефективність управління фінансовою діяльністю, зміцнити фінансову стійкість та забезпечити стабільний розвиток підприємства в умовах мінливого бізнес-середовища.

Усі запропоновані пропозиції з підвищення ефективності управління фінансовою діяльністю підприємства ПрАТ «Барський машинобудівний завод» наведено в таблиці 3.2

Розрахуємо ефективність вкладених коштів у розроблені рекомендації, які приносять ефект підприємству протягом 3-х років.

Розрахуємо приведену величину ПП всіх економічних ефектів, отриманих протягом 3-х років, до базової точки «0»:

$$ПП = \sum_{t=1}^T \frac{E\Phi_t}{(1 + \tau)^t}, \quad (3.1)$$

де $E\Phi_i$ – економічний ефект у кожному із років, протягом яких виявляються результати впроваджених рекомендацій, грн.;

t – період часу, протягом якого виявляються результати впроваджених рекомендацій, роки; $t = 3$ роки;

τ – ставка дисконтування, за яку можна взяти щорічний прогнозований рівень інфляції в країні. В 2024 році для України цей показник знаходиться на рівні 0,2 – 0,4;

t – період часу (в роках) від моменту отримання економічного ефекту до точки „0”.

$$ПП = \frac{2050}{(1 + 0,22)^1} + \frac{2200}{(1 + 0,22)^2} + \frac{2500}{(1 + 0,22)^3} = 4535,19 \text{ тис. грн}$$

Таблиця 3.2 – План рекомендацій з покращення результатів діяльності ПрАТ «Барський машинобудівний завод»

Найменування заходу, що пропонується та його зміст	Виконавці	Терміни виконання	Витрати, тис. грн.	Економічний ефект, тис. грн.	Інші результати
1. Створення фінансового департаменту	Директор	місяць	50	300	Оптимізація фінансових ресурсів
2. Впровадити сучасні інформаційних системи (ERP-системи, CRM-системи)	Фінансовий, комерційний директор	регулярно	126	350	Покращення діяльності підприємства
3. Розширення ринків збуту	Відділ маркетингу	регулярно	230	850	Збільшення споживачів
4. Впровадження лазерної порізки металу	Виробничий відділ	1 рік	380	550	Покращення продуктивності
Підсумок			786	2050	

Розрахуємо абсолютну ефективність $E_{абс}$ вкладених у впровадження запропонованих рекомендацій коштів:

$$E_{абс} = (ПП - ЗВ). \quad (3.2)$$

$$E_{abc} = (4535,18 - 786) = 3749,18 \text{ тис. грн.}$$

Вкладання коштів на впровадження запропонованих рекомендацій є доцільним оскільки $E_{abc} > 0$.

Розрахуємо відносну ефективність E_v вкладених у впровадження запропонованих рекомендацій коштів:

$$E_v = \sqrt[t]{1 + \frac{E_{abc}}{3B}} - 1, \quad (3.3)$$

де E_{abc} – абсолютна ефективність вкладених коштів, грн.;

$3B$ – загальна вартість вкладених у реалізацію пропозицій коштів;

t – період часу, протягом якого виявляються результати впроваджених рекомендацій, роки; $t = 3$ роки.

$$E_v = \sqrt[3]{1 + \frac{3749,18}{786}} - 1 = 0,79.$$

Розраховану величину E_v порівняємо з мінімальною ставкою дисконтування $\tau_{\min}$, яка визначає ту мінімальну дохідність, нижче за яку кошти вкладатися не будуть. У загальному вигляді мінімальна ставка дисконтування $\tau_{\min}$ визначається за формулою:

$$\tau = d + f, \quad (3.4)$$

де d – середньозважена ставка за депозитними операціями в комерційних банках; в 2022 році в Україні $d = (0,20 \dots 0,4)$;

f – показник, що характеризує ризикованість запропонованих заходів; зазвичай, величина $f = (0,05 \dots 0,2)$, але може бути і значно більше.

$$\tau = 0,2 + 0,1 = 0,3$$

Величина $E_v > \tau_{\min}$, тому кошти у впровадження запропонованих рекомендацій вкладати доцільно.

Розрахуємо термін окупності вкладених у впровадження запропонованих рекомендацій коштів. Термін окупності $T_{ок}$ можна розрахувати за формулою:

$$T_{ок} = \frac{1}{E_v}. \quad (3.5)$$

$$T_{ок} = \frac{1}{0,79} = 1,26$$

Оскільки $T_{ок} < 3$ -х років, то фінансування впровадження запропонованих рекомендацій є доцільним.

3.4 Висновки до 3 розділу

Складено SWOT-аналіз ПрАТ «Барський машинобудівний завод» де проаналізовано сильні і слабкі сторони, а також можливості і загрози на основі чого було обрано стратегію розвитку, яка спрямована на розширення нових ринків збуту, покращення фінансової діяльності підприємства, впровадження інноваційних технологій у виробництві.

Змакетовано організаційну структуру ПрАТ «Барський машинобудівний завод» де запропоновано створити фінансовий департамент в який будуть входити фінансовий директор, відділ бухгалтерії, планово-економічний відділ, фінансовий контролер. Прогнозується що робота даного відділу сконцентрує фінансове управління в одних руках і забезпечити стратегічний підхід до фінансового планування.

Для покращення діяльності підприємства було запропоновано створити відділ фінансового департаменту, впровадити інформаційні системи ERP-системи та CRM-

системи, розробити політику кредитного контролю та управління дебіторською заборгованістю, розширити ринки збуту на внутрішньому ринку та ринків збуту в країнах Європи, Азії та Африки, підвищити продуктивність та якість продукції шляхом впровадження новітніх технологій, таких як лазерне різання металу та порошкова металургія. Прогнозується, що витрати на реалізацію вище запропонованих заходів окупляться через 1,26 роки.

ВИСНОВКИ

В теоретичній частині розкрито сутність фінансової діяльності підприємства, наведено основні напрямки фінансової діяльності, висвітлено основні завдання фінансової діяльності підприємств. Запропоновано фінансову діяльність визначати як систему форм і методів, які використовуються для фінансового забезпечення функціонування підприємств та досягнення ними поставлених цілей.

Розглянуто механізм управління фінансовою діяльністю підприємства, елементи управління фінансовою діяльністю підприємства. Наведено методи організації фінансової діяльності, які включають комерційний розрахунок, неприбуткову діяльність, кошторисне фінансування. Розглянуто функції та економічні методи управління фінансовою діяльністю, які включають блок з управління зовнішніми фінансами та блок з внутрішнього обліку і фінансового контролю. Наведено основні функції управління фінансовою діяльністю підприємства.

Розглянуто методичні підходи для оцінки фінансової діяльності підприємства, які передбачають оцінку показників ліквідності, ділової активності, фінансової стійкості, прибутковості. Для комплексного аналізу фінансового стану рекомендується розраховувати коефіцієнт граничного рівня валового прибутку, коефіцієнт граничного рівня чистого прибутку, критичний коефіцієнт рентабельності, коефіцієнт віддачі на всю суму виробничих активів, коефіцієнт віддачі від інвестованого капіталу, коефіцієнт віддачі від акціонерного капіталу.

В аналітичній частині наведено загальну характеристику ПрАТ "Барський машинобудівний завод", який виробляє понад 60 найменувань обладнання для різних галузей промисловості, зокрема для хлібопекарської, кондитерської, консервної та переробної. Крім основної продукції, яка включає обладнання для переробної галузі та побутові котли, підприємство також здійснює роботи зі зведення та оснащення котелень для опалення.

Аналіз основних економічних показників діяльності ПрАТ «Барський машинобудівний завод» свідчить, що підприємство є прибутковим, чистий прибуток в

2022 році склав 1602,8 тис. грн та зріс на 74,03% порівняно з попереднім періодом, але при цьому чистий дохід (виручка) від реалізації зменшилась в 2022 році на 18,48%, собівартість реалізованої продукції на 23,43%, середньооблікова чисельність зменшилась на 45,58 % в 2022 році порівняно до попереднього періоду. Показники балансу в 2022 році мають тенденцію до зменшення порівняно з попереднім періодом, а саме власний капітал зменшився на 18,84, %, активи на 12,72%, оборотні активи на 14,11%, що обумовлено повномасштабним вторгненням на територію України та зменшенням ринків збуту. Також було проаналізовано показники рентабельності ПрАТ «Барський машинобудівний завод» за 2020-2022 роки.

Аналізуючи показники фінансового стану ПрАТ «Барський машинобудівний завод», зокрема показники ліквідності свідчать про ліквідність підприємства хоча мають нижню межу нормативного значення та в 2022 році більшість з них має тенденцію до зменшення крім абсолютної ліквідності, яка зросла на 53,85%. З аналізу показників ділової активності спостерігаємо зменшення оборотності дебіторської заборгованості на 14,22% в 2022 році відповідно і збільшення середнього періоду погашення дебіторської заборгованості на 16,58 %, що є негативним для розвитку підприємства оскільки може бути недостатньо коштів для інвестиційної діяльності та розвитку підприємства однак збільшення оборотності кредиторської заборгованості та зменшення терміну її погашення є позитивною динамікою. Позитивним також є збільшення оборотності оборотних активів. З аналізу показників фінансової стійкості

ПрАТ «Барський машинобудівний завод» позитивним є зменшення коефіцієнта заборгованості на 35,09% в 2022 році порівняно з попереднім періодом але збільшується залежність підприємства від довгострокових зобов'язань. Аналіз показників прибутковості свідчить про зменшення рентабельності виробництва на 32,95% в 2022 році, усі інші показники майже не змінилися по відношенню до попереднього періоду.

Проаналізовано систему управління ПрАТ «Барський машинобудівний завод». На підприємстві діє лінійно-функціональна організаційна структура з чітким розподілом обов'язків між відділами та постановкою завдань між підлеглими.

В проектній частині роботи проведено SWOT-аналіз ПрАТ «Барський машинобудівний завод» за результатами якого виявлено сильні і слабкі сторони підприємства, а також можливості та загрози. За результатами SWOT-аналізу сформовано стратегію зростання, яка спрямована на розширення ринків збуту, впровадження сучасних технологій у виробництві, автоматизації управлінських процесів, що має призвести до покращення діяльності підприємства та його стабільного економічного зростання.

Здійснено макетування організаційної структури ПрАТ "Барський машинобудівний завод". Запропоновано створити фінансовий департамент очолювати який буде фінансовий директор в підпорядкуванні якого будуть бухгалтерія, планово-економічний відділ, фінансовий контролер. Основна мета цього відділу сконцентрувати фінансове управління в одних руках і забезпечити стратегічний підхід до фінансового планування.

Для покращення діяльності ПрАТ «Барський машинобудівний завод» було запропоновано впровадити сучасні інформаційні системи ERP-системи для автоматизації процесів управлінського обліку, збору та аналізу фінансової інформації та CRM-системи для кращого управління взаємодією з клієнтами та прогнозування доходів; розробити політику кредитного контролю та управління дебіторською заборгованістю для зменшення фінансових ризиків; розширити ринки збуту на внутрішньому ринку та ринків збуту в країнах Європи, Азії та Африки; підвищувати продуктивність та якість продукції шляхом впровадження новітніх технологій, таких як лазерне різання металу та порошкова металургія. , автоматизація виробничих процесів для зниження витрат і підвищення ефективності. Проведення регулярного навчання персоналу щодо використання нових технологій та обладнання. Прогнозується що витрати на запропоновані заходи окупляться через 1,26 роки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ратушняк О. Г., Швець Д. С., Ратушняк Д. А. Управління фінансовою діяльністю підприємства в сучасних умовах господарювання. Між. наук.-практ. інтернет-конференція Молодь в науці: дослідження, проблеми, перспективи (МН-2024). URL: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/mn/mn2024 /paper/view/21774>
2. Методичні вказівки до виконання бакалаврської кваліфікаційної роботи студентами спеціальності «Менеджмент» освітньої програми «Менеджмент виробничої та комерційної діяльності» / Укладачі В. О. Козловський, О. Й. Лесько. 3-є видання, переробл. і доп. Вінниця : ВНТУ, 2021. 51 с.
3. Фінанси підприємств: Підручник. / ред. Поддєрьогін А.М. К.: КНЕУ, 2004. - 546 с.
4. Азаренкова Г. М., Журавель Т. М., Михайленко Р. М. Фінанси підприємств: навчальний посібник. К.: Знання-Прес, 2009. 299 с.
5. Гриньова В.М., Коюда В.О. Фінанси підприємств: навч. посіб. 3-тє вид., стер. К.: Знання-Прес, 2006. 423 с.
6. Філіна Г.І. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання. Навчальний посібник К.: Цент учбової літератури, 2007. 320 с.
7. Вінник О. М. Господарське право: Навчальний посібник. - 2-ге вид., змін, та доп. К.: «Правова єдність», 2008. 766 с.
8. Господарський Кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV (Редакція на 03.02.2013). URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
9. Терещенко О. О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: навч. посібник К.: КНЕУ, 2003. 554 с.
10. Непочатенко О. О . Фінанси підприємств. Навч. посіб.– К.: Центр учбової літератури, 2011. 328 с.
11. Нескородева І.І., Коцегуб Ю.О. Дослідження сутності економічної категорії «фінансова діяльність підприємства»: URL: archive.nbuv.gov.ua/portal/natural/Vetp/2013_41/13niiosl.pdf

12. Макаровська Т.П., Бондар Н.М. Економіка підприємства. К. : МАУП, 2003. 297 с.
13. Фінанси підприємств: Підручник. / ред. Поддєрьогін А.М. К.: КНЕУ, 2004. 546 с.
14. Чобіток В.І., Зайцева І. С. Управління фінансовою діяльністю підприємства: теоретичні аспекти. Стратегічні орієнтири розвитку національної економіки. 2013. Т. 14, Вип. 266. С. 303-310. URL: Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpdduu_2013_14_266_34
15. Уткін Е.А. Фінансове управління. К.: Асоціація авторів і читачів «Тандем»; Видавництво ЕКМОС, 2004. 118 с.
16. Мельник С. І. Управління фінансовою безпекою підприємств: теорія, методологія, практика: монографія. Львів: «Растр-7», 2020. 384 с.
17. Проценко Я. В. Управління фінансовою стабільністю підприємств готельного господарства в умовах кризи. Формування ринкових відносин в Україні. 2016. № 9 (184). С. 110–115.
18. Проблема визначення ефективності. Методичні підходи до оцінки ефективності діяльності. URL : http://pidruchniki.com/1854051647541/ekonomika/problema_viznachennya_efektivnosti_metodichni_pidhodi_otsin_ki_efektivnosti_diyalnosti_pidpriyemstva. (дата звернення 24.02.2020).
19. Пойда-Носик Н. Н. Адаптивне управління в системі забезпечення фінансової безпеки корпоративного підприємства. Інформаційна та економічна безпека (INFECO-2015) : матеріали II Міжнародної наук.-практ. інтернет-конференції (21–22 травня, м. Харків). Харків : ХІБС УБС НБУ, 2015. С. 53–58.
20. Петренко Л. М. Моделювання процесів управління фінансовою безпекою підприємства : автореф. дис.. на здобуття наук.ступеня канд. екон. наук : 08.00. 11. Київ, 2010. 20 с.

21. Пігуль Н. Г., Дехтяр Н. А., Боярко І. М. Особливості забезпечення фінансової безпеки акціонерних товариств. Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. 2013. Вип. 37. С. 140–146.
22. Орехова К. В. Управління загрозами фінансовій безпеці підприємства. Економіка промисловості. 2013. № 1–2 (61–62). С. 77–83.
23. Орлик О. В. Економічна безпека підприємства: властивості, стратегія та методи забезпечення. Економічна безпека в умовах глобалізації світової економіки : колективна : монографія : у 2 т. Дніпропетровськ, 2014. Т. 2. 577 с.
24. Налукова Н. Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва: сутнісно-аналітичний аспект. Галицький економічний вісник. 2011. № 1 (30). С. 166–174.
25. Мігус І. П. Механізм захисту акціонерних товариств від недружнього поглинання при публічній емісії на фондових біржах. Вчені записки Університету «КРОК». Серія «Економіка». 2019. Вип. 1(53). С. 139–144.
26. Мельник С. І., Франчук В. І., Пригунов П. Я. Безпекова діяльність: системний підхід. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія економічна. 2017. Вип. 1. С. 154–163.
27. Гуторов О. І., Гуторов О. О. Теоретико-методологічні основи оцінки ефективності управління. Вісник Харківського національного аграрного університету ім. В. В. Докучаєва. Сер. Економічні науки. 2013. № 5. С. 38–47.
28. Гудзь Т. П. Механізм управління фінансовою рівновагою підприємства. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія Економіка. 2018. № 2 (52). С. 108–120.
29. Вареник В. М., Скрыга Я.В. Політика управління фінансовою безпекою комерційного банку. Приазовський економічний вісник. 2017. № 5 (05). С. 299–305.
30. Білик М. Д. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2005. 592 с.
31. Базилінська О. Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика : навч. посіб. Київ: Знання, 2009. 328 с.

32. Бакеренко Н. П. Сутнісно-структурна характеристика дефініції «фінансово-економічний механізм управління діяльністю підприємств». Інвестиції: практика та досвід. 2012. № 7. С. 77–81.

33. Азаренкова Г. М., Журавель Т. М., Михайленко Р. М. Фінанси підприємств : навч. посіб. Київ : Знання-Прес, 2009. 299 с.

Додаток А
(обов'язковий)

ПРОТОКОЛ
ПЕРЕВІРКИ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ
НА НАЯВНІСТЬ ТЕКСТОВИХ ЗАПОЗИЧЕНЬ

Назва роботи: Управління фінансовою діяльністю приватного акціонерного товариства «Барський машинобудівний завод»

Тип роботи: бакалаврська дипломна робота
(БДР, МКР)

Підрозділ: факультет менеджменту та інформаційної безпеки, кафедри економіки підприємства та виробничого менеджменту
(кафедра, факультет)

Показники звіту подібності Unichек

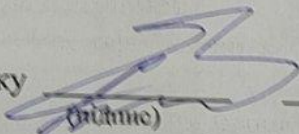
Оригінальність 81%

Схожість 19%

Аналіз звіту подібності (відмітити потрібне):

- ☐ 1. Запозичення, виявлені у роботі, оформлені коректно і не містять ознак плагіату.
- ☐ 2. Виявлені у роботі запозичення не мають ознак плагіату, але їх надмірна кількість викликає сумніви щодо цінності роботи і відсутності самостійності її виконання автором. Роботу направити на розгляд експертної комісії кафедри.
- ☐ 3. Виявлені у роботі запозичення є недобросовісними і мають ознаки плагіату та/або в ній містяться навмисні спотворення тексту, що вказують на спроби приховування недобросовісних запозичень.

Особа, відповідальна за перевірку

(підпис)

Нікіфорова Л.О.
(прізвище, ініціали)

Ознайомлені з повним звітом подібності, який був згенерований системою Unichек щодо роботи.

Автор роботи

(підпис)

Швець Д.С.
(прізвище, ініціали)

Керівник роботи

(підпис)

Ратушняк О.Г.
(прізвище, ініціали)

**Додаток Б Фінансова звітність
(довідниковий)
малого підприємництва**

Підприємство Територія Організаційно-правова форма господарювання Вид економічної діяльності	Приватне акціонерне товариство "Барський машинобудівний завод"	Дата (рік, місяць, число)	КОДИ
		за ЄДРПОУ	2022.01.01
	Акціонерне товариство	за КАТОТТГ	14307570
		за КОПФГ	230
		за КВЕД	

Середня кількість працівників, осіб: 226
Одиниця виміру: тис.грн. з одним десятковим знаком
Адреса, телефон: 23000, Вінницька обл., Барський р-н, м. Бар, вул.Каштанова, 5, (04341)2-24-32

1. Баланс
на 31.12.2021 р.
Форма №1-м

Код за ДКУД 1801006

Актив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	125	9
Первісна вартість	1001	1187	1207
Накопичена амортизація	1002	(1062)	(1198)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	392	325
Основні засоби	1010	14343	14859
первісна вартість	1011	65894	67805
знос	1012	(51551)	(52946)
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього за розділом I	1095	14860	15193
II. Оборотні активи			
Запаси:	1100	70678	66052
у тому числі готова продукція	1103	11882	13823
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	11209	12832
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	0	534
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	2059	2046
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	4973	4573
Витрати майбутніх періодів	1170	1377	6617
Інші оборотні активи	1190	348	183

Усього за розділом II	1195	90644	92837
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	105504	108030

Пасив	Код рядка	На початок звітнього року	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	205	7500
Додатковий капітал	1410	63859	59400
Резервний капітал	1415	51	51
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	1837	921
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Усього за розділом I	1495	65952	67872
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595	5743	3179
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	21197	24497
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0
товари, роботи, послуги	1615	6014	5633
розрахунками з бюджетом	1620	1486	1381
у тому числі з податку на прибуток	1621	65	70
розрахунками зі страхування	1625	530	592
розрахунками з оплати праці	1630	1298	1720
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	3284	3156
Усього за розділом III	1695	33809	36979
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
Баланс	1900	105504	108030

2. Звіт про фінансові результати
за 2021 рік
Форма №2-м

Код за ДКУД 1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	120669	107599
Інші операційні доходи	2120	3228	3205
Інші доходи	2240	8	0
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	123905	110804
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(106689)	(94104)
Інші операційні витрати	2180	(16093)	(15768)
Інші витрати	2270	(0)	(0)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(122782)	(109872)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	1123	932
Податок на прибуток	2300	(202)	(187)
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350	921	745

Керівник

Лук Ілля Григорович

Головний бухгалтер

Гонтар Василь Іванович

БАКАЛАВРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

Управління фінансовою діяльністю приватного акціонерного товариства «Барський машинобудівний завод»

Виконав студент 4 курсу, групи МВКД-20 б
спеціальності 073 «Менеджмент»

Швець Д. С.

Керівник: к.т.н., доцент каф. ЕПВМ

Ратушняк О. Г.

Метою бакалаврської кваліфікаційної роботи є дослідження та аналіз фінансової діяльності підприємства для виявлення проблемних аспектів та розробки рекомендацій щодо підвищення ефективності фінансового управління і забезпечення стабільності та конкурентоспроможності заводу в умовах сучасного економічного середовища.

Для вирішення поставленої мети необхідно вирішити наступні *завдання*:

- ▶ дослідити теоретичні підходи до визначення сутності фінансової діяльності підприємства;
- ▶ розкрити теоретичні аспекти управління фінансовою діяльністю та методи її організації;
- ▶ навести методичні підходи оцінки фінансової діяльності підприємства;
- ▶ навести загальну організаційно-економічну характеристику ПрАТ «Барський машинобудівний завод»;
- ▶ проаналізувати основні економічні і фінансові показники діяльності ПрАТ «Барський машинобудівний завод» за 2020-2022 роки;
- ▶ проаналізувати фінансову діяльність ПрАТ «Барський машинобудівний завод»;
- ▶ оцінити системи управління на ПрАТ «Барський машинобудівний завод»;
- ▶ розробити та обґрунтувати базову стратегію розвитку ПрАТ «Барський машинобудівний завод»;
- ▶ здійснити макетування організаційної структури управління підприємством;
- ▶ розробити рекомендацій з удосконалення фінансовою діяльністю ПрАТ «Барський машинобудівний завод».

Об'єктом дослідження є управління фінансовою діяльністю підприємства

Предметом дослідження є методи, інструменти та процеси управління фінансовою діяльністю ПрАТ «Барський машинобудівний завод», включаючи планування, аналіз, контроль фінансових потоків, а також механізми забезпечення фінансової стійкості та ефективності підприємства.

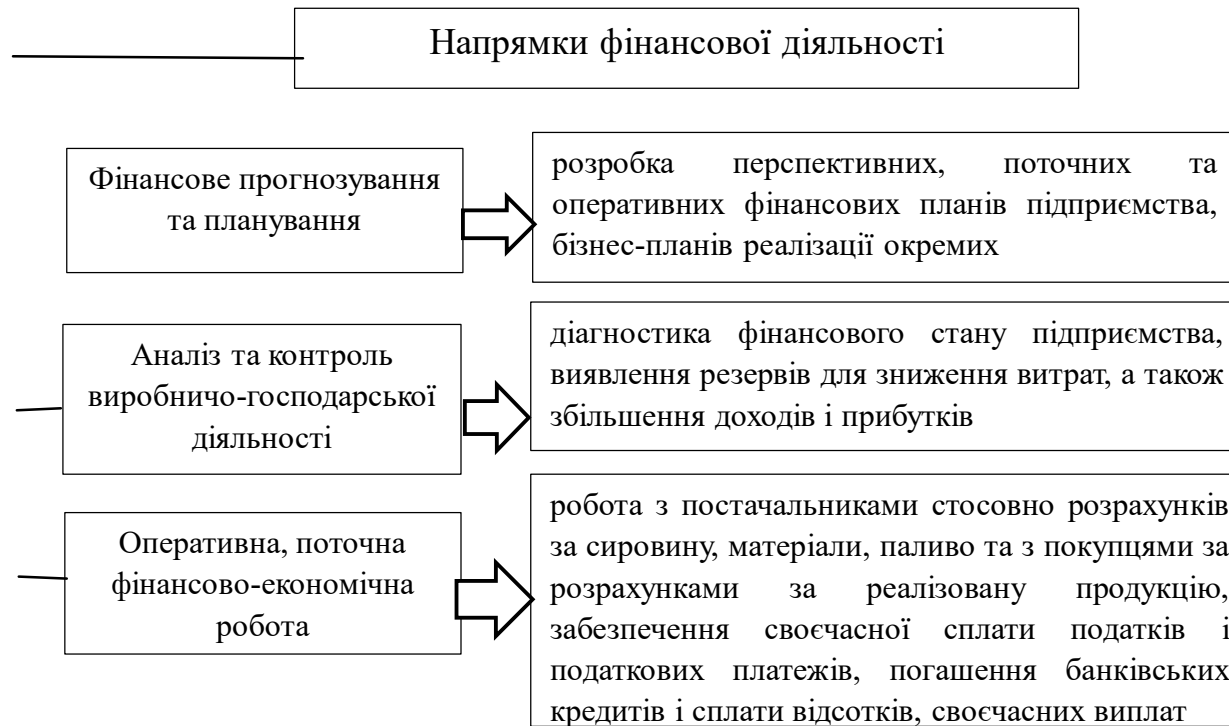

Рисунок 1.1 – Напрямки фінансової діяльності підприємства

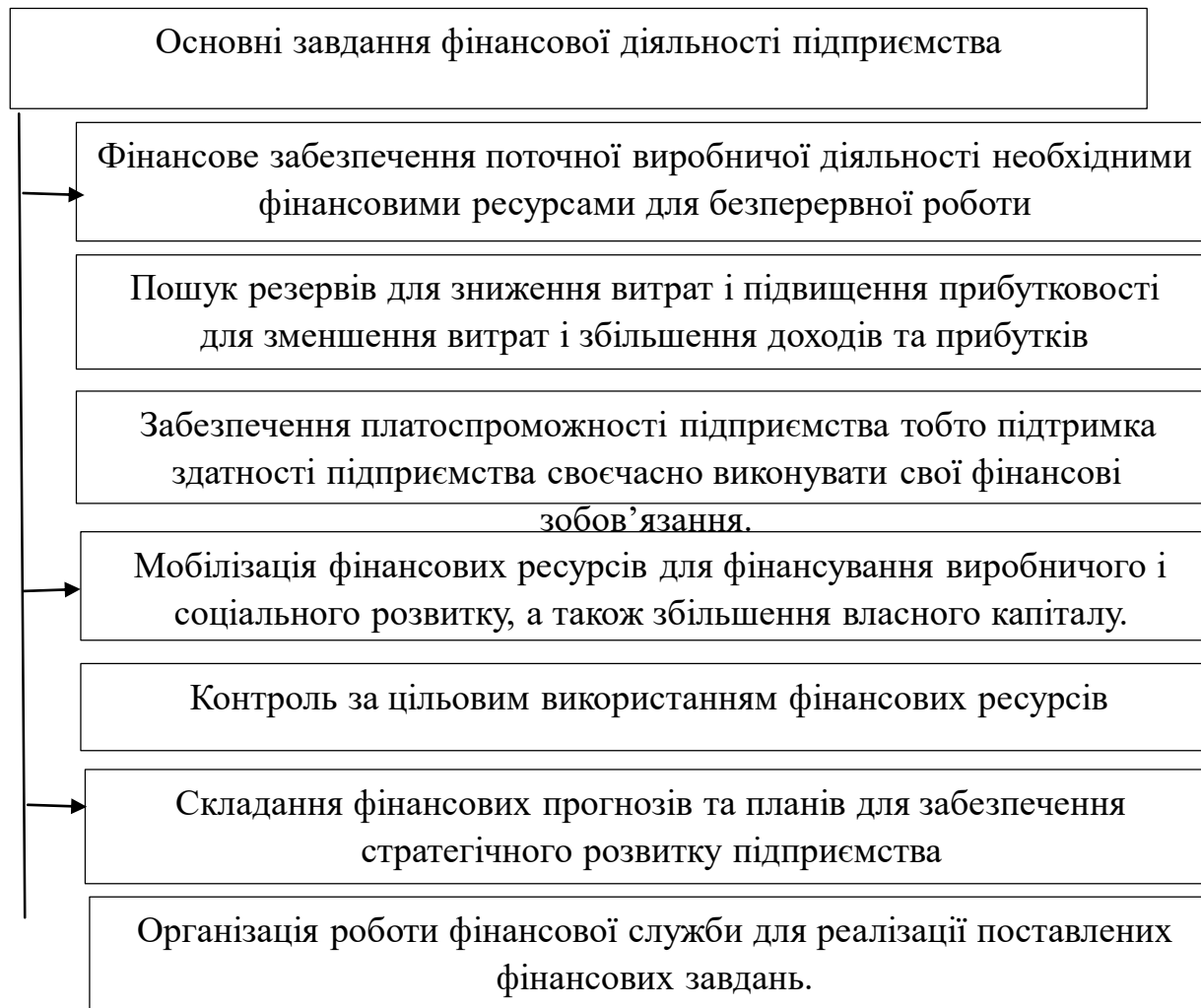

Рисунок 1.2 – Основні завдання фінансової діяльності підприємства

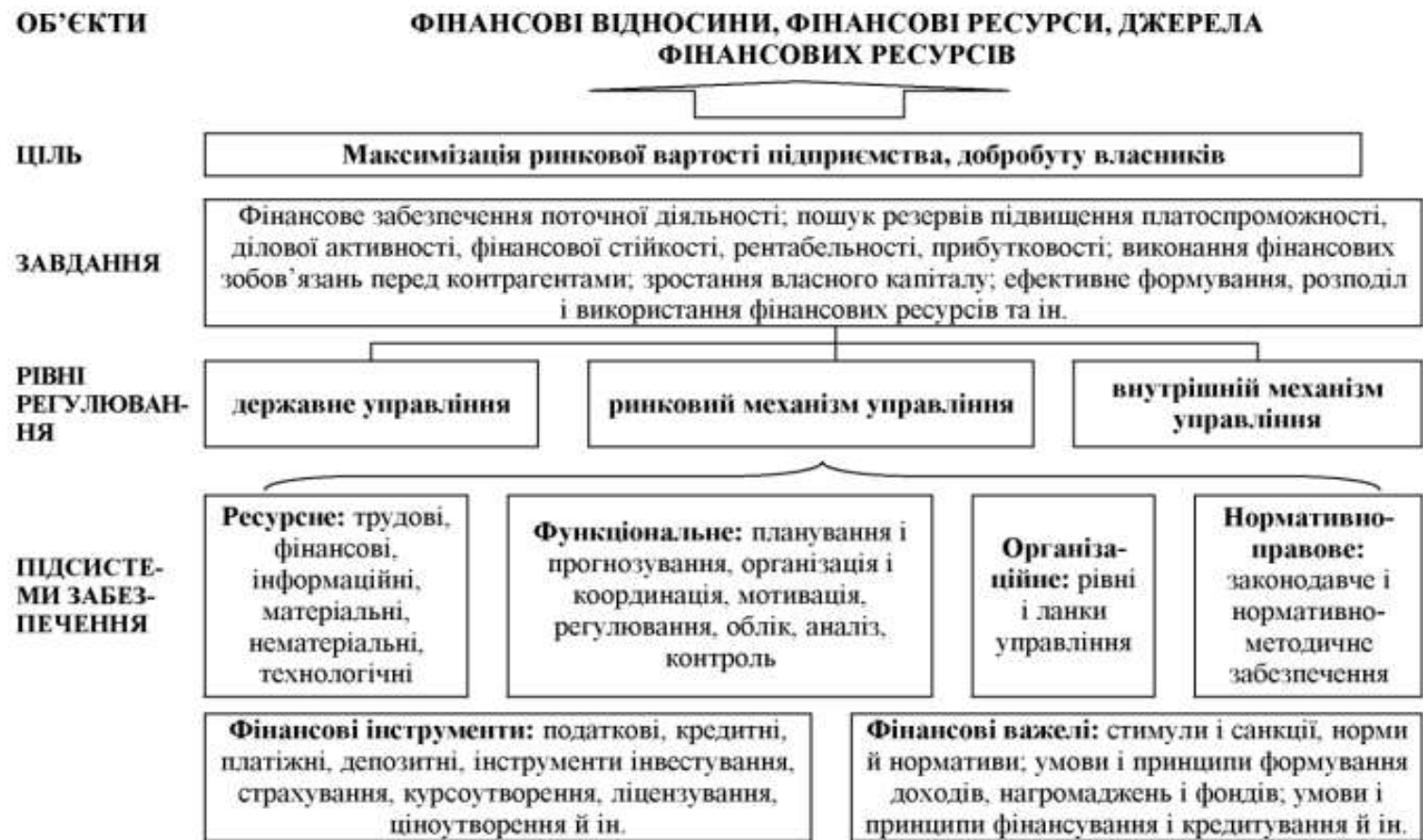

Рисунок 1.3 – Механізм управління фінансовою діяльністю підприємства

Рисунок 1.4 – Елементи управління фінансовою діяльністю підприємства

Рисунок 1.7 - Функції й економічні методи управління фінансовою діяльністю підприємства.

Рисунок 2. 1 – Продукція ПрАТ «Барський машинобудівний завод»

Таблиця 2.1 – Динаміка основних економічних показників діяльності ПрАТ «Барський машинобудівний завод»

Показники	Роки			Відхилення			
	2020	2021	2022	2021 від 2020 року		2022 від 2021 року	
				абсол. знач.	%	абсол. знач.	%
1	2	3	4	5	6	7	8
1.Чистий дохід (виручка) від реалізації, тис.грн.	107599	120669	98370	13070	12,15	-22299	-18,48
2.Чистий прибуток, тис.грн.	745	921	1602,8	176	23,62	681,8	74,03
3.Собівартість реалізованої продукції, тис.грн.	94104	106689	81687,4	12585	13,37	-25002	-23,43
4.Середньооблікова чисельність працівників, осіб	241	226	123	-15	-6,22	-103	-45,58
5.Фонд оплати праці, тис.грн.	21139,5	24829,0	22999,4	3689,5	17,45	-1829,6	-7,37

Таблиця 2. 2 – Основні показники балансу підприємства (тис. грн.)

Показники	Роки			Відхилення			
	2020	2021	2022	2021 від 2020 року		2022 від 2021 року	
				абсол. знач.	%	абсол. знач.	%
1	2	3	4	5	6	7	8
1. Власний капітал	65952	67872	55083,8	1920	2,91	-12788	-18,84
2. Актив (Пасиви)	105504	108030	94287,6	2526	2,39	-13742	-12,72
3. Вартість основних засобів, тис. грн.	14343	14859	14408,9	516	3,60	-450,1	-3,03
4. Оборотні активи	90644	92837	79740	2193	2,42	-13097	-14,11
5. Поточні зобов'язання	33809	36979	34333,6	3170	9,38	-2645,4	-7,15
6. Довгострокові зобов'язання	5743	3179	4870,2	-2564	-44,65	1691,2	53,20

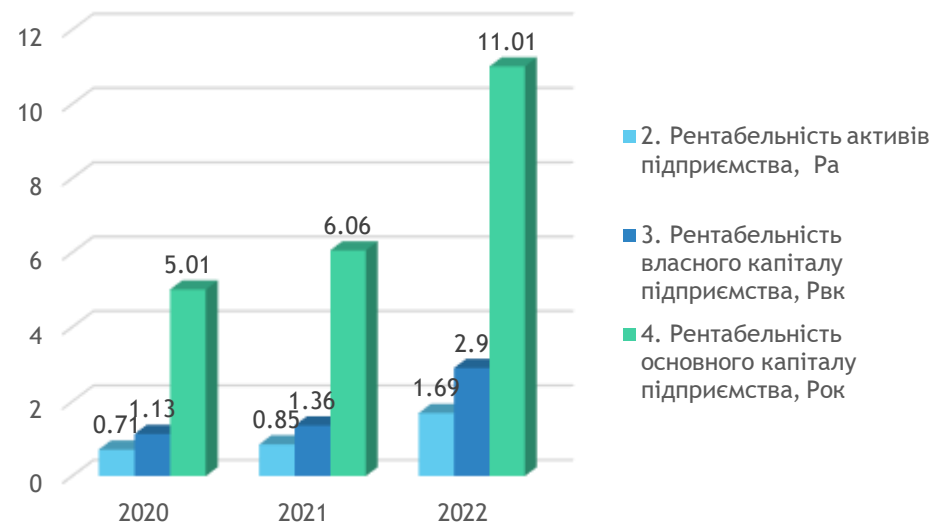

Рисунок 2.4 – Динаміка зміни показників рентабельності ПрАТ «Барський машинобудівний завод», %

Таблиця 2.4 – Показники, які характеризують ліквідність ПрАТ «Барський машинобудівний завод»

Показники	Роки			Відхилення			
	2020	2021	2022	2021 від 2020 року		2022 від 2021 року	
				абсол. знач.	%	абсол. знач.	%
1	2	3	4	5	6	7	8
1. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,14	0,13	0,2	-0,01	-7,14	0,07	53,85
2. Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,6	0,72	0,54	0,12	20,00	-0,18	-25,00
3. Коефіцієнт проміжної ліквідності	0,59	0,72	0,54	0,13	22,03	-0,18	-25,00
4. Коефіцієнт покриття	2,6	2,5	2,3	-0,1	-3,85	-0,2	-8,00
5. Величина власного оборотного капіталу	56835	55858	45406,4	-977	-1,72	-10452	-18,71
6. Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	1,68	1,51	1,32	-0,17	-10,12	-0,19	-12,58
7. Коефіцієнт маневреності власного оборотного капіталу	0,86	0,82	0,82	-0,04	-4,65	0	0,00
8. Коефіцієнт маневреності грошових коштів	0,08	0,07	0,12	-0,01	-12,50	0,05	71,43
9. Частка оборотних коштів у активах	0,86	0,86	0,84	0	0,00	-0,02	-2,33
10. Частка запасів в оборотних активах	0,78	0,71	0,77	-0,07	-8,97	0,06	8,45
11. Частка власних оборотних коштів у покритті запасів	0,07	0,34	0,48	0,27	385,71	0,14	41,18
12. Співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості	1,19	1,42	0,98	0,23	19,33	-0,44	-30,99

Таблиця 2.5 – Показники, які характеризують ділову активність ПрАТ «Барський машинобудівний завод»

Показники	Роки			Відхилення			
	2020	2021	2022	2021 від 2020 року		2022 від 2021 року	
				абсол. знач.	%	абсол. знач.	%
1	2	3	4	5	6	7	8
1. Оборотність дебіторської заборгованості	1,95	2,25	1,93	0,3	15,38	-0,32	-14,22
2. Оборотність кредиторської заборгованості	2,93	2,21	2,23	-0,72	-24,57	0,02	0,90
3. Середній період погашення дебіторської заборгованості	187,18	162,22	189,12	-24,96	-13,33	26,9	16,58
4. Середній період погашення кредиторської заборгованості	124,57	165,16	163,68	40,59	32,58	-1,48	-0,90
5. Оборотність активів	0,24	0,28	1,05	0,04	16,67	0,77	275,00
6. Оборотність власного капіталу	1,79	1,78	1,63	-0,01	-0,56	-0,15	-8,43

Таблиця 2.6 – Показники, які характеризують фінансову стійкість ПрАТ «Барський машинобудівний завод»

Показники	Роки			Відхилення			
	2020	2021	2022	2021 від 2020 року		2022 від 2021 року	
				абсол. знач.	%	абсол. знач.	%
1	2	3	4	5	6	7	8
1.Коефіцієнт заборгованості	0,59	0,57	0,37	-0,02	-3,39	-0,2	-35,09
2. Коефіцієнт фінансової стабільності	2,6	2,8	3,1	0,2	7,69	0,3	10,71
3. Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)	0,58	0,63	0,63	0,05	8,62	0	0,00
4.Коефіцієнт залежності підприємства від довгострокових зобов'язань	0,09	0,05	0,09	-0,04	-44,44	0,04	80,00
5. Відношення заборгованості до капіталізації	0,07	0,04	0,07	-0,03	-42,86	0,03	75,00
6.Коефіцієнт співвідношення позикових та власних коштів	0,72	0,59	0,60	-0,13	-18,06	0,01	1,69
7. Коефіцієнт концентрації власного капіталу	0,58	0,63	0,63	0,05	8,62	0	0,00
8.Коефіцієнт фінансової залежності	1,7	1,6	1,6	-0,1	-5,88	0	0,00
9.Коефіцієнт довгострокового залучення капіталу	0,08	0,04	0,08	-0,04	-50,00	0,04	100,00
10.Коефіцієнт маневреності власних коштів	0,98	0,79	0,79	-0,19	-19,39	0	0,00
11. Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	0,08	0,04	0,08	-0,04	-50,00	0,04	100,00
12.Коефіцієнт структури залученого	0,12	0,08	0,15	-0,04	-33,33	0,07	87,50

Таблиця 2.7 – Аналіз показників прибутковості ПрАТ «Барський машинобудівний завод»

Показники	Роки			Відхилення			
	2020	2021	2022	2021 від 2020 року		2022 від 2021 року	
				абсол. знач.	%	абсол. знач.	%
1	2	3	4	5	6	7	8
1.Рентабельність продажу, %	1	1,03	1,03	0,03	3,00	0	0,00
2. Рентабельність виробництва (основної діяльності), %	1,22	1,73	1,16	0,51	41,80	-0,57	-32,95
3.Рентабельність сумарного капіталу, %	0,02	0,01	0,01	-0,01	-50,00	0	0,00
4.Рентабельність чистих активів, %	0,01	0,01	0,01	0	0,00	0	0,00
5.Рентабельність власного капіталу, %	0,03	0,01	0,01	-0,02	-66,67	0	0,00
6.Показник зміни валових продажів, %	-0,18	0,12	0,15	0,3	-166,67	0,03	25,00
7. Показник чистого прибутку, %	0,02	0,01	0,01	-0,01	-50,00	0	0,00

Рисунок 2.9 – Організаційна структура ПрАТ «Барський машинобудівний завод»

Таблиця 3.1 – SWOT-аналіз ПрАТ «Барський машинобудівний завод»

Внутрішнє середовище	Сильні сторони (S)	Слабкі сторони (W)
	1.Початок форми -висока якість продукції, яка відповідає європейським стандартам -широкий асортимент продукції для харчової промисловості, а також опалювальні котли -використання інноваційних технологій -сертифікована продукція -постійний попит на обладнання для харчової промисловості	-залежність від ринків країн колишніх СРСР -обмежені можливості нових ринків збуту -потреба в оновленні обладнання
Зовнішнє середовище	Можливості (O)	Загрози (T)
	- Вихід на нові міжнародні ринки - Розробка нових видів продукції, що відповідають сучасним потребам ринку - Залучення міжнародних партнерів для спільного виробництва та впровадження нових технологій - Впровадження нових технологій виробництва, зокрема автоматизації та цифровізації процесів.	- Нестабільна політична ситуація в Україні та інших країнах збуту - Зростаюча конкуренція з боку інших виробників обладнання для харчової промисловості, зокрема з країн ЄС та Азії. - Зміни в митному та податковому законодавстві - Нестабільність валютних курсів

Рисунок 3.1 – Матриця SWOT-аналізу ПрАТ «Барський машинобудівний завод»

		Зовнішнє середовище	
		Можливості (О)	Загрози (Т)
Внутрішнє середовище	Сильні сторони підприємства (S)	1. Висока якість продукції, що відповідає європейським стандартам, сприяє виходу на нові міжнародні ринки. 2. Широкий асортимент продукції дозволяє задовольнити різні потреби ринку. 3. Інноваційні технології, такі як лазерне різання металу, можуть привабити міжнародних партнерів для спільного виробництва. 4. Сертифікація продукції та використання новітніх технологій підвищує конкурентоспроможність.	1. Стійкий попит на обладнання для харчової промисловості допомагає знизити ризики через політичну нестабільність. 2. Висока якість продукції сприяє збереженню конкурентоспроможності навіть при зростаючій конкуренції. 3. Гнучкість у виробництві дозволяє швидко адаптуватися до нових законодавчих вимог. 4. Експорт продукції на різні ринки допомагає знизити вплив коливань валютних курсів.
	Слабкі сторони підприємства (W)	1. Обмеженість нових ринків збуту через високі витрати на маркетинг та адаптацію продукції. 2. Потреба в модернізації та оновленні виробничих потужностей для підвищення ефективності виробництва. 3. Залежність від ринків країн колишнього СРСР може бути зменшена за рахунок нових партнерств. 4. Обмеженість фінансових ресурсів для впровадження інновацій та модернізації виробництва.	1. Залежність від нестабільних ринків може негативно вплинути на фінансові показники. 2. Необхідність додаткових інвестицій для підтримання конкурентоспроможності 3. Можливі високі витрати на адаптацію продукції до нових нормативів. 4. Нестабільність валютних курсів може призвести до зростання витрат на імпортовані компоненти та зниження доходів від експорту.

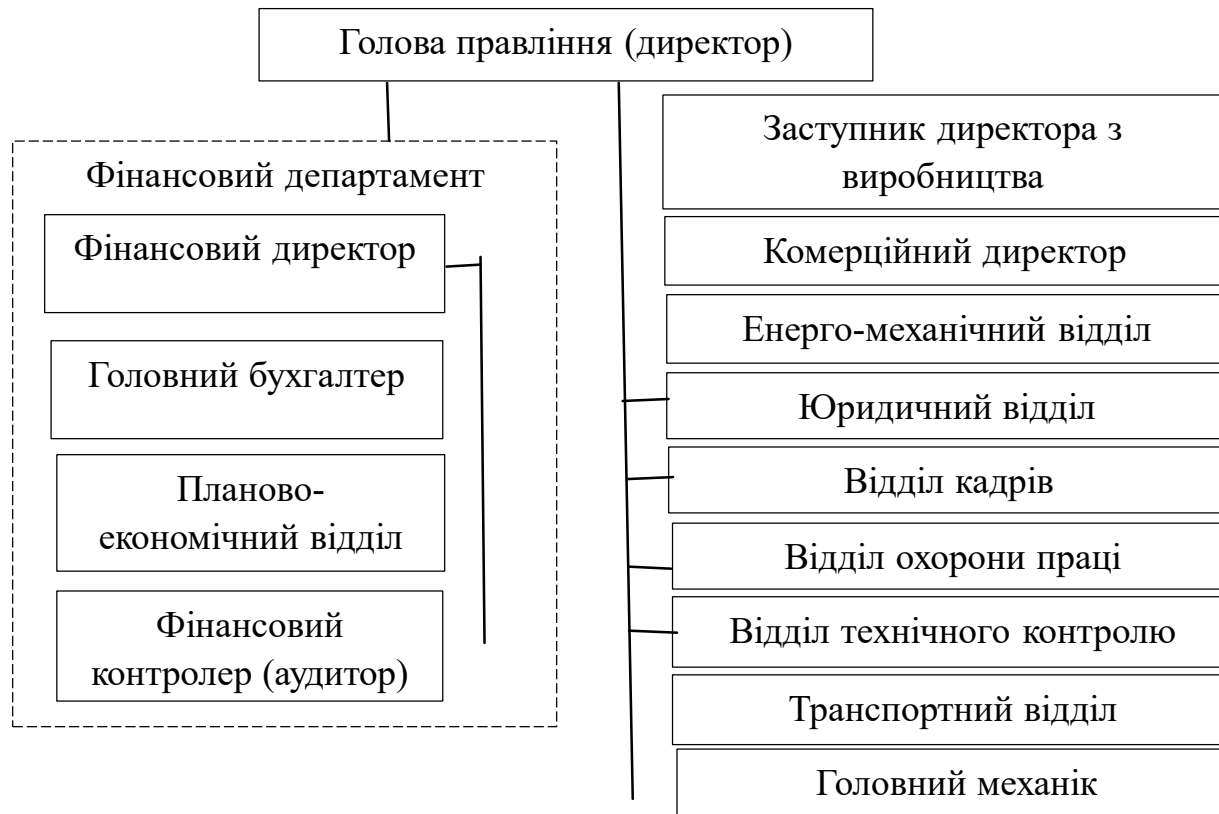

Рисунок 3.2 – Змакетована організаційна структура ПрАТ «Барський машинобудівний завод»

Таблиця 3.2 – План рекомендацій з покращення результатів діяльності ПрАТ
«Барський машинобудівний завод»

Найменування заходу, що пропонується та його зміст	Виконавці	Терміни виконання	Витрати, тис. грн.	Економі- чний ефект, тис. грн.	Інші результати
1. Створення фінансового департаменту	Директор	місяць	50	300	Оптимізація фінансових ресурсів
2. Впровадити сучасні інформаційних системи (ERP-системи, CRM-системи)	Фінансовий, комерційний директор	регулярно	126	350	Покращення діяльності підприємства
3. Розширення ринків збуту	Відділ маркетингу	регулярно	230	850	Збільшення споживачів
4. Впровадження лазерної порізки металу	Виробничий відділ	1 рік	380	550	Покращення продуктивності
Підсумок			786	2050	